

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

LAPET
Law Professionals'
Economics Training

ΕΛΙΔΕΚ.
Ελληνικό Ίδρυμα
Έρευνας & Καινοτομίας

LAW PROFESSIONALS' ECONOMICS TRAINING

Ημερίδα Προγράμματος LAPET

Χαιρετισμοί και Ομιλίες

13 Νοεμβρίου 2024- Λευκωσία, Κύπρος

Ελλάδα 2.0
ΕΘΝΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΑΚΑΜΨΗΣ
ΚΑΙ ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Με τη χρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης
NextGenerationEU

Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Ελλάδα 2.0», με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης – NextGeneration EU Φορέας Υλοποίησης

Πρόλογος

Το έργο Law Professionals' Economics Training (LAPET) είναι ένα διετές ερευνητικό πρόγραμμα με θέμα, την αναβάθμιση των οικονομικών γνώσεων σε επαγγελματίες παροχής νομικών υπηρεσιών (δικηγόροι, νομικοί σύμβουλοι, δικαστές, εισαγγελείς, συμβολαιογράφοι, βοηθοί δικηγορικών γραφείων, κ.λπ.).

Το έργο υλοποιείται από το Πανεπιστήμιο Πειραιώς, με τη συνεργασία του Δικηγορικού Συλλόγου Πειραιώς και της εταιρείας συμβούλων Trojan Economics (Κύπρος). Χρηματοδοτείται από το Ελληνικό Ίδρυμα Έρευνας και Καινοτομίας (ΕΛ.ΙΔ.Ε.Κ), στο πλαίσιο της Δράσης «Ενίσχυση Βασικής και Εφαρμοσμένης Έρευνας» του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

Στην ημερίδα απηύθυναν χαιρετισμό ο αντιπρόεδρος του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου, ο κοσμήτορας της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Λευκωσίας Καθηγητής Αιμιλιανίδης, η Αντιπρόεδρος της Επιτροπής Ανταγωνισμού Χαρά Νικολοπούλου και ο αντιπρύτανης του Πανεπιστημίου Πειραιώς Καθηγητής Σπυρίδων Ρουκανάς. Συμμετείχαν με ομιλίες τους, οι Δικηγόροι κος Παπαχριστοδούλου και κος Κυριακίδης, ο Διευθύνων Σύμβουλος της Trojan Economics Παναγιώτης Αγησιλάου, ο Ομότιμος Καθηγητής Παν. Πειραιώς και μέλος της ερευνητικής ομάδας του Έργου, Ιωσήφ Χασσίδ, και τέλος, ο Αναπληρωτής Καθηγητής Παν. Πειραιώς και Επιστημονικός Υπεύθυνος του Έργου Μιχάλης Πολέμης.

Κατά τη διάρκεια της ημερίδας, παρουσιάστηκε σειρά παρεμβάσεων από ακαδημαϊκούς ερευνητές, εκπροσώπους κρατικών φορέων και συλλογικών φορέων του κλάδου. Αναλύθηκε το συγκεκριμένο πρόγραμμα και οι επιμέρους δράσεις του και τονίστηκε η ανάγκη σύνδεσης των δύο γνωστικών αντικειμένων (Δίκαιο και Οικονομία).

Μιχάλη Πολέμης

Αναπληρωτής Καθηγητής

Επιστημονικός Υπεύθυνος LAPET

Περιεχόμενα

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ	7
<i>Νικόλας Τσαρδελλής, Αντιπρόεδρος Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου</i> .	<i>9</i>
<i>Αχιλλεύς Κ. Αμιλιανίδης, Κοσμήτορας Νομικής Σχολής Πανεπιστημίου Λευκωσίας</i>	<i>11</i>
<i>Χαρά Νικολοπούλου, Δικηγόρος LL.M, MSc (Economics) Αντιπρόεδρος της Επιτροπής Ανταγωνισμού Ελλάδος (διαδικτυακά)</i>	<i>13</i>
<i>Σπυρίδων Ρουκανάς, Αντιπρύτανης του Πανεπιστημίου Πειραιώς (διαδικτυακά)</i>	<i>15</i>
ΟΜΙΛΙΕΣ	17
ΕΝΟΤΗΤΑ Α: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ: Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ LAPET.	19
<i>Χάρης Παπαχριστοδούλου, Δικηγόρος</i>	<i>19</i>
<i>Μιχάλης Κυριακίδης, Δικηγόρος</i>	<i>31</i>
<i>Μιχάλης Πολέμης, Αναπληρωτής Καθηγητής Πανεπιστημίου Πειραιώς & Επιστημονικός Υπεύθυνος LAPET</i>	<i>33</i>
ΕΝΟΤΗΤΑ Β: ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΠΤΥΧΕΣ ΔΙΚΑΙΟΥ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	53
<i>Δρ. Παναγιώτης Αγησιλάου, Διευθυντής Trojan Economics & Εταίρος του έργου LAPET</i>	<i>53</i>
<i>Ιωσήφ Χασσίδ, Ομότιμος Καθηγητής Παν. Πειραιώς & μέλος της ερευνητικής ομάδας LAPET</i>	<i>59</i>
ΣΥΖΗΤΗΣΗ PANEL	73

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ

Νικόλας Τσαρδελλής, Αντιπρόεδρος Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου

Αγαπητέ Κοσμήτορα Νομικής Σχολής Πανεπιστημίου Λευκωσίας κ. Αιμιλιανίδη,
Αγαπητέ Καθηγητή Πανεπιστημίου Πειραιώς κ. Χασίδ,
Αγαπητέ Αν. Καθηγητή Πανεπιστημίου Πειραιώς και Επιστημονικέ Υπεύθυνη έργου Lapet κ. Πολέμη

Αγαπητές και αγαπητοί σύνεδροι,

Με ιδιαίτερη χαρά σας καλωσορίζω στο σημερινό συνέδριο, το οποίο πραγματοποιείται σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Πειραιώς και έχει θέμα την ανάγκη διασύνδεσης της οικονομικής και νομικής επιστήμης, και το πως το πρωτοποριακό πρόγραμμα LAPET μπορεί να συμβάλει στην ανάπτυξη και ενίσχυση των δύο γνώσεων.

Αναμφίβολα, το συνέδριο αυτό πραγματοποιείται σε μια εποχή όπου η ανάγκη για διασύνδεση της νομικής με την οικονομική επιστήμη είναι αναγκαία, αδιαπραγμάτευτη, και επιβαλλόμενη, θα έλεγα. Ο κόσμος που μας περιβάλλει είναι ένας κόσμος αλληλεξάρτησης, όπου η οικονομία και το δίκαιο αποτελούν κρίκους στην ίδια αλυσίδα που συγκρατεί και οργανώνει την κοινωνία μας. Καθημερινά, οι νομικοί και οικονομικοί κλάδοι καλούνται να διαχειριστούν περίπλοκες υποθέσεις που αφορούν τη ρύθμιση των αγορών, τον ανταγωνισμό, τις κρατικές ενισχύσεις, τη φορολογία, ακόμα και την κοινωνική ευημερία. Είναι ένα περιβάλλον το οποίο απαιτεί από εμάς να είμαστε ευπροσάρμοστοι, ενημερωμένοι σε ένα ευρύ φάσμα θεμάτων πέραν των στενών νομικών, και συγχρόνως ανοιχτοί σε νέες προσεγγίσεις και ιδέες. Ο σύγχρονος δικηγόρος απαιτείται να εξελίσσεται συνεχώς.

Οι ομιλητές του συνεδρίου μέσα από τις εισηγήσεις τους θα μας καθοδηγήσουν με σαφήνεια σε αυτό το ταξίδι της διεπιστημονικής κατανόησης. Θα γίνει εκτενής ανάλυση της συμβολής της διεπιστημονικότητας στην απονομή δικαιοσύνης, όπως επίσης και στο πώς η δομή του νομικού επαγγέλματος επηρεάζεται από τις οικονομικές συνθήκες, και πώς οι αλλαγές αυτές απαιτούν από τους νομικούς να διαθέτουν γνώσεις που υπερβαίνουν το αυστηρό νομικό πλαίσιο.

Το Συνέδριο θα εστιάσει στις ανάγκες που υπάρχουν για εντοπισμό των κενών γνώσης και στις εκπαιδευτικές παρεμβάσεις που απαιτούνται για να καλυφθούν τα κενά αυτά, παρέχοντας τη βάση για αναζήτηση των απαραίτητων εφοδίων και δεξιοτήτων από τους νομικούς και οικονομικούς επιστήμονες, καθιστώντας τους ικανούς να ανταπεξέλθουν με επιτυχία σε έναν παγκοσμιοποιημένο και ολοένα πιο σύνθετο κόσμο.

Ένα κεντρικό σημείο του σημερινού συνεδρίου θα είναι φυσικά η παρουσίαση του ίδιου του προγράμματος LAPET, με την ανάλυση των στόχων και της πορείας υλοποίησής του. Το πρόγραμμα αυτό έχει σχεδιαστεί ώστε να ενισχύσει τη συνεργασία μεταξύ των δύο επιστημονικών τομέων, δημιουργώντας έναν θεσμό που θα εξελίσσεται συνεχώς, προσαρμοζόμενος στις ανάγκες της εποχής. Το πρόγραμμα LAPET δεν είναι απλώς μια θεωρητική προσπάθεια, αλλά ένας ουσιαστικός συνδυαστικός κρίκος μεταξύ της οικονομικής ανάλυσης και της νομικής πρακτικής, και το πως μπορεί να αναδείξουμε ότι η διεπιστημονική προσέγγιση μπορεί να συμβάλει ουσιαστικά στην απονομή της δικαιοσύνης. Στόχος του είναι η δημιουργία ενός περιβάλλοντος στο οποίο οι νέοι επαγγελματίες να αποκτούν όλα τα εργαλεία που απαιτούνται για την επιτυχή ανταπόκριση στις προκλήσεις της διεπιστημονικής συνεργασίας.

Σήμερα, περισσότερο από ποτέ, καλούμαστε να κοιτάξουμε πέρα από τα στενά όρια των παραδοσιακών επιστημονικών πεδίων και να εργαστούμε από κοινού για να διαμορφώσουμε ένα σύστημα που θα υπηρετεί την κοινωνία και την οικονομία με συνέπεια, δικαιοσύνη και όραμα.

Κλείνοντας, θα ήθελα να εκφράσω τις ευχαριστίες μου σε όσες και όσους έχουν συμβάλει στη διοργάνωση αυτής της εξαιρετικής εκδήλωσης.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες απευθύνω προς τους συναδέλφους από το Πανεπιστήμιο Πειραιώς, οι οποίοι για δεύτερη χρονιά διοργανώνουν το Συνέδριο αυτό στην Κύπρο, στοχεύοντας στην ενημέρωση των δικηγόρων της Κύπρου καθώς και άλλων ενδιαφερόμενων.

Να ευχαριστήσω βεβαίως τον Παναγιώτη Αγησιλάου της Trojans Economics, τους ομιλητές, και όλους εσάς που βρίσκεστε σήμερα εδώ και θα συμβάλετε στις εργασίες του συνεδρίου, καταθέτοντας απόψεις και εμπειρίες που ενισχύουν τη διεπιστημονική συνεργασία.

Είμαι βέβαιος ότι μέσα από τις σημερινές εισηγήσεις, θα μπορέσουμε να εμπλουτίσουμε τη γνώση μας με χρήσιμα εργαλεία, νέες και εφαρμόσιμες ιδέες, που θα αξιοποιήσουμε στην πράξη.

Σας ευχαριστώ.

Καλή επιτυχία στις εργασίες του συνεδρίου.

*Η ομιλία είναι διαθέσιμη στο βίντεο της ημερίδας [εδώ](#).

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ

Αχιλλεύς Κ. Αιμιλιανίδης, Κοσμήτορας Νομικής Σχολής Πανεπιστημίου Λευκωσίας

Αγαπητοί Συνάδερφοι,

Είναι μεγάλη η χαρά που απευθύνω χαιρετισμό σε αυτή την ενδιαφέρουσα εκδήλωση. Πολλά συγχαρητήρια στο Πανεπιστήμιο Πειραιώς, τη Trojan και σε όλους όσους συνέβαλλαν και στο πρόγραμμα αλλά και στην σημερινή εκδήλωση.

Η σύζευξη δικαίου και οικονομίας είναι θέμα που με ενδιαφέρει ιδιαίτερα. Εδώ και σχεδόν μια δεκαετία διευθύνω ένα μεταπτυχιακό πρόγραμμα που προσφέρεται από κοινού από το Πανεπιστήμιο Λευκωσίας και το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο με τίτλο «Δίκαιο της Οικονομίας και των Επιχειρήσεων». Ενώ όμως στις ΗΠΑ έχει υπάρξει τις τελευταίες δεκαετίες άνθηση των σπουδών Δικαίου και Οικονομίας στο πλαίσιο του γενικότερου κινήματος για έρευνα στους τομείς «Law and...», αντίθετα στην Ευρώπη η επιστημονική μελέτη του κλάδου και η αξιοποίηση της οικονομίας στη δικηγορία και στις νομικές σπουδές είναι συγκριτικά περιορισμένη.

Το δίκαιο αφορά την κοινωνία και κατ' επέκταση επηρεάζεται από αυτήν. Οι οικονομικές προσεγγίσεις δεν είναι επομένως χρήσιμες μόνο σε κλάδους του δικαίου που εμφανώς συνδέονται με οικονομικά ζητήματα, όπως το εμπορικό δίκαιο, αλλά και στη συνολική μας κατανόηση για το δίκαιο και τη δικαιοσύνη. Η Σχολή του Σικάγο ανέδειξε με ιδιαίτερη επιμέλεια τον τρόπο με τον οποίο έννοιες της οικονομικής θεωρίας, όπως η αποτελεσματικότητα, μπορούν να αξιοποιηθούν για τη θεσμική κατανόηση των συνεπειών των νόμων και των δικαιοσύνης θεσμών, αλλά και για κανονιστικής φύσης αναλύσεις του δικαίου. Ακόμα και σε κλάδους όπως το ποινικό δίκαιο, η οικονομική ανάλυση έχει μεταβάλει τον τρόπο με τον οποίο κατανοούμε τα διλήμματα που καλούμαστε να αντιμετωπίσουμε σε επίπεδο νομικο-πολιτικών αποφάσεων.

Η εμπάθунση στους τρόπους με τους οποίους η οικονομία μπορεί να συμβάλει στην ανάπτυξη εναλλακτικών προσεγγίσεων στη νομική επιστήμη και στη βελτίωση της άσκησης δικηγορίας, ιδιαίτερα σε κλάδους που συνδέονται άμεσα με τα οικονομικά όπως το ιδιωτικό και το εμπορικό δίκαιο, είναι αναγκαία. Χαιρετίζω με ιδιαίτερα χαρά τη σημερινή ημερίδα και το πρόγραμμα LAPET και είμαι βέβαιος ότι θα συμβάλει στην περαιτέρω ανάπτυξη του κλάδου.

Σας ευχαριστώ.

*Η ομιλία είναι διαθέσιμη στο βίντεο της ημερίδας [εδώ](#).

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ

Χαρά Νικολοπούλου, Δικηγόρος LL.M, MSc (Economics) Αντιπρόεδρος της Επιτροπής Ανταγωνισμού Ελλάδος (διαδικτυακά)

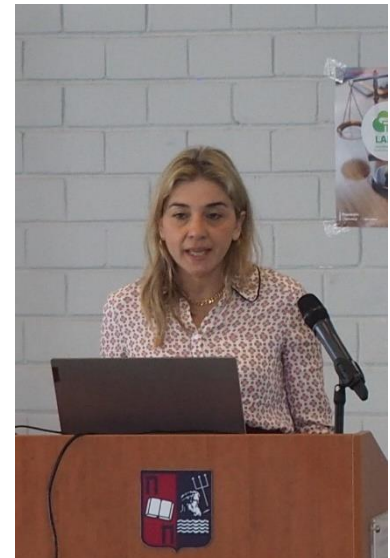
Καλημέρα σας!

Ονομάζομαι Χαρά Νικολοπούλου, είμαι η Αντιπρόεδρος της Επιτροπής Ανταγωνισμού.

Με μεγάλη χαρά χαιρετίζω τη σημερινή ημερίδα του ερευνητικού προγράμματος Law Professionals Economics Training, LAPET, ένα ερευνητικό πρόγραμμα το οποίο υλοποιείται από το Πανεπιστήμιο Πειραιώς με τη συνεργασία και του Δικηγορικού Συλλόγου Πειραιά, αλλά και της Εταιρείας Συμβούλων Trojan Economics. Γνωρίζω ότι υλοποιείται με την συμβολή και την οργάνωση του καθηγητή Μιχάλη Πολέμη. Ο κύριος Πολέμης είναι εκλεκτό μέλος της Επιτροπής Ανταγωνισμού και έρχεται πραγματικά να καλύψει ένα κενό το οποίο υπάρχει στην επιμόρφωση των νομικών σε θέματα, τα οικονομικά θέματα αιχμής, όπως είναι το δίκαιο ανταγωνισμού, άρρηκτα συνδεδεμένο με τα οικονομικά του ανταγωνισμού, στην καθημερινή εφαρμογή του.

Στη διαμόρφωση μιας πολιτικής ανταγωνισμού, είναι απαραίτητο να συνεργάζονται νομικοί και οικονομολόγοι. Αυτό είναι κάτι το οποίο γίνεται και στη χώρα μας, αλλά γίνεται σε όλες τις χώρες του κόσμου, όπου το δίκαιο του ανταγωνισμού δεν μπορεί να υπάρξει χωρίς την παράλληλη εφαρμογή, συμβολή και κατεύθυνση από τους συναδέλφους μας οικονομολόγους.

Επομένως, αυτό το ερευνητικό πρόγραμμα, τα σεμινάρια τα οποία προσφέρει, η ημερίδα αυτή στην οποία είμαστε σήμερα, η εναρκτήρια ημερίδα η οποία έγινε το Μάρτιο του 2024 στο Πανεπιστήμιο Πειραιά στην οποία είχα τη χαρά και την τιμή να συμμετάσχω, έρχονται να δώσουν σε νομικούς την οικονομική διάσταση της εφαρμογής του δικαίου του ανταγωνισμού και να τους επιτρέψουν έτσι να έχουν μια ολοκληρωμένη κατανόηση και εφαρμογή αυτού του τόσο επίκαιρου κλάδου με την τόσο μεγάλη δυνατότητα εφαρμογής και χρησιμότητας για τον Έλληνα καταναλωτή, για τις επιχειρήσεις και για την κοινωνία μας.

Χαιρετίζω λοιπόν αυτό το συνέδριο. Λυπάμαι πολύ που δεν είμαι εκεί μαζί σας σήμερα. Είμαι απόλυτα βέβαιη για την επιτυχία του, αλλά κυρίως για την αναγκαιότητά του, για την κάλυψη ενός κενού στις γνώσεις, ενός νομικού, ο οποίος θέλει να ασκήσει το δίκαιο ανταγωνισμού.

Πιστεύω ότι αυτό το ερευνητικό πρόγραμμα τα σεμινάρια τα οποία προσφέρει, η προσφορά των οικονομικών γνώσεων και των δεξιοτήτων που απαιτούνται για την ανάλυση μιας υπόθεσης ανταγωνισμού, θα δοθούν από όλες τις δράσεις και τις λειτουργίες του ερευνητικού αυτού προγράμματος.

Εύχομαι καλή επιτυχία και πολλούς χαιρετισμούς στην όμορφη Κύπρο και στον συνάδελφό μου τον κύριο Πολέμη, ο οποίος όλα αυτά τα χρόνια στηρίζει την Επιτροπή και γνωρίζει εκ των έσω πόσο πάρα πολύ απαραίτητη είναι η συνεργασία των νομικών και των οικονομολόγων σε αυτόν τον κλάδο. Έναν κλάδο αιχμής με τόσες πολλές προεκτάσεις σε τόσους τομείς της οικονομίας μας.

Σας ευχαριστώ πολύ.

*Η ομιλία είναι διαθέσιμη στο βίντεο της ημερίδας [εδώ](#).

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ

Σπυρίδων Ρουκανάς, Αντιπρύτανης του Πανεπιστημίου Πειραιώς (διαδικτυακά)

Σας καλωσορίζω στην πραγματοποίηση της συγκεκριμένης ημερίδας που διοργανώνεται στο πλαίσιο του έργου LAPET!

Είναι ένα πολύ αξιόλογο έργο, καθώς δίνει τη δυνατότητα σε επαγγελματίες νομικούς να αποκτήσουν την γνώση οικονομικών σε διάφορους τομείς της οικονομικής επιστήμης, αλλά και σε πιο εφαρμοσμένα οικονομικά πεδία. Αυτή η διεπιστημονικότητα είναι ιδιαίτερα κρίσιμη, δηλαδή και οι νομικοί να γνωρίζουν οικονομικά αλλά και οι οικονομολόγοι να έχουν βασικές γνώσεις, διότι δίνει τη δυνατότητα κατανόησης δύο ξεχωριστών πεδίων. Βοηθά στην πιο ολοκληρωμένη αντιμετώπιση νομικών και οικονομικών ζητημάτων και ταυτόχρονα είναι ένας τρόπος έτσι ώστε να αναπτύσσονται συνεργασίες από επαγγελματίες διαφορετικών γνωστικών πεδίων, όπου θα συμβάλλουν τόσο στην πιο αποτελεσματική αντιμετώπιση μιας σειράς υποθέσεων, αλλά θα έχουν και ένα ευρύτερο οικονομικό αποτύπωμα στην οικονομία μέσα από αυτές τις συνεργασίες.

Θέλω και πάλι να σας συγχαρώ για την διοργάνωση της συγκεκριμένης ημερίδας στο πλαίσιο του έργου LAPET.

Είμαι σίγουρος ότι θα είναι μια ιδιαίτερα επιτυχημένη μερίδα και ελπίζω να την απολαύσετε και στο τέλος να βγείτε γεμάτοι με νέες γνώσεις και με διάθεση για να εφαρμόσετε αυτά που έχετε μάθει.

Σας ευχαριστώ πολύ.

*Η ομιλία είναι διαθέσιμη στο βίντεο της ημερίδας [εδώ](#).

ΟΜΙΛΙΕΣ

ΕΝΟΤΗΤΑ Α: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ: Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ LAPET

ΟΜΙΛΙΑ

Χάρης Παπαχριστοδούλου, Δικηγόρος

Τι είναι διεπιστημονικότητα.

Σύμφωνα με το λεξικό του καθηγητή Μπαμπινιώτη, ο όρος «διεπιστημονικότητα» είναι μεταφραστικό δάνειο από το αγγλικό Interdisciplinarity.

διεπιστημονικός, -ή, -ό

- 1. αυτός που αναφέρεται σε περισσότερους από έναν επιστημονικούς κλάδους: ~ έρευνα / τμήμα / αντικείμενο / πρόβλημα / συζήτηση συν διακλαδικός*
- 2. αυτός που αποτελείται από επιστήμονες διαφορετικών κλάδων: ~ συμβούλιο ι επιτροπή.*

Το Wiktionary μας λέει ότι είναι (νεολογισμός) ο συνδυασμός δύο ή περισσότερων επιστημονικών κλάδων σε μία δραστηριότητα.

Σε αντίθεση με τις παραδοσιακές, μονοδιάστατες προσεγγίσεις, η διεπιστημονικότητα επιδιώκει τη συνεργασία μεταξύ τομέων, όπως της νομικής, της ψυχολογίας, της οικονομίας, της κοινωνιολογίας, και της τεχνολογίας, ώστε να επιτευχθεί μια πιο ολοκληρωμένη κατανόηση ενός θέματος.

Απλά: Η διεπιστημονικότητα είναι το πάντρεμα των επιστημών.

Οι επιστήμες συνδυάζονται για να δημιουργήσουν κάτι νέο, κάτι καλύτερο, κάτι αποτελεσματικότερο. Κάθε επιστήμη συνεισφέρει τα μοναδικά χαρακτηριστικά της – τη γνώση, τις μεθόδους και την οπτική της – για να επιτευχθεί ένας κοινός στόχος. Όπως ένας γάμος απαιτεί επικοινωνία, συνεργασία και σεβασμό, έτσι και το πάντρεμα των επιστημών, η διεπιστημονικότητα, απαιτεί επικοινωνία, συνεργασία και σεβασμό προς τις διαφορετικές οπτικές, με στόχο τη δημιουργία αποτελεσμάτων που καμία επιστήμη μόνη της δεν θα μπορούσε να πετύχει. Με αυτόν τον τρόπο, οι επιστήμες «συμβιώνουν», δημιουργώντας μια πιο σφαιρική και πλήρη κατανόηση του κόσμου και των προκλήσεών του.

Για να δανειστώ τα λόγια του Αριστοτέλη, στην γνήσια διεπιστημονικότητα «το όλον είναι μεγαλύτερο από το άθροισμα των μερών του».

Απλά παραδείγματα διεπιστημονικότητας

1. **Νευροεπιστήμη:** Η επιστημονική μελέτη του νευρικού συστήματος. Ιστορικά, η νευροεπιστήμη ήταν κλάδος της βιολογίας. Σήμερα είναι πλέον ένα ευρύ διεπιστημονικό πεδίο που παντρεύει τη την επιστήμη των υπολογιστών, την χημεία, τη γνωσιακή επιστήμη, το deep learning, τη μηχανική, τη γλωσσολογία, τα μαθηματικά, την ιατρική, τη γενετική κ.α.
2. **Η Βιοϊατρική Μηχανική:** Παντρεύει την συμβατική Ιατρική, την Μηχανική Βιοϋλικών, την Εμβιομηχανική, την Ψηφιακή Επεξεργασία Εικόνας και άλλους τομείς της τεχνολογίας. Μηχανικοί και ιατροί αναπτύσσουν υλικά και προσθετικά που είναι ανθεκτικά και βιοσυμβατά, συμβάλλοντας στην αποκατάσταση της λειτουργικότητας των ασθενών με τρόπους που θα ήταν ασύλληπτοι πριν κάποια χρόνια.
3. **Ιατρική Περίθαλψη:** Ασθενής - Νοσοκομείο, μπορεί να γιατρούς διαφόρων ειδικοτήτων, όπως παθολόγους, καρδιολόγους και ακτινολόγους. Κάθε ειδικότητα συνεισφέρει τις δικές της γνώσεις για να προσδιορίσει την ακριβή διάγνωση και την καλύτερη θεραπεία, προσφέροντας μια πιο ολοκληρωμένη ολιστική φροντίδα στον ασθενή.
4. **Φυσική Κατάσταση/Υγεία:** Συχνά συνεργάζονται διατροφολόγοι και γυμναστές. Ο διατροφολόγος σχεδιάζει ένα εξατομικευμένο πρόγραμμα διατροφής, ενώ ο γυμναστής καθορίζει τις κατάλληλες ασκήσεις. Μαζί, συνδυάζουν τις γνώσεις τους ώστε να βοηθήσουν το άτομο να βελτιώσει τη φυσική του κατάσταση και να διατηρήσει την υγεία του.

20

Διεπιστημονικότητα στην Νομική και την Δικαιοσύνη

Πιστεύω ακράδαντα πως η νομική και η απονομή της δικαιοσύνης, είναι εγγενώς διεπιστημονικές. Από την φύση τους, καταπιάνονται με πολυδιάστατα προβλήματα που επηρεάζουν πολλές πτυχές της κοινωνίας και απαιτούν την κατανόηση σύνθετων δεδομένων από διάφορους επιστημονικούς τομείς.

Για την ορθή απονομή της δικαιοσύνης, πολλές επιστήμες διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο π.χ.:

α. Ιατροδικαστική

- i. Εξετάζει ιατρικά στοιχεία και αποδείξεις
- ii. Καθορίζει αιτίες θανάτου και σωματικών βλαβών
- iii. Αναλύει βιολογικό υλικό

β. Χημεία

- i. Τοξικολογικές αναλύσεις
- ii. Ανάλυση ουσιών και υλικών

γ. Βιολογία

- i. DNA ανάλυση
- ii. Βιομετρικά στοιχεία

δ. Ψηφιακή εγκληματολογία/δικανική

- i. Ανάλυση ηλεκτρονικών αποδείξεων
- ii. Συστήματα ασφαλείας

ε. Ψυχολογία

- i. Αξιολογεί την ψυχική κατάσταση των κατηγορουμένων
- ii. Βοηθά στην κατανόηση των κινήτρων
- iii. Συμβάλλει στην αποκατάσταση των εγκληματιών

στ. Κοινωνιολογία

- i. Μελετά κοινωνικούς παράγοντες που επηρεάζουν την εγκληματικότητα
- ii. Αναλύει κοινωνικές επιπτώσεις του εγκλήματος

ζ. Εγκληματολογία

- i. Μελετά τα αίτια, τα πρότυπα και τις συνέπειες της εγκληματικής συμπεριφοράς
- ii. Βοηθά στην πρόληψη και αντιμετώπιση του εγκλήματος

Νομική/Δικαιοσύνη και Οικονομικά

Θα σταθώ ιδιαίτερα στα οικονομικά αφού ίσως ο πιο πετυχημένος διεπιστημονικός «γάμος» είναι αυτός της νομικής με τα οικονομικά.

Οι όποιες νομικές ρυθμίσεις που αφορούν το επιχειρείν πρέπει να εξισορροπούν την προστασία του δημοσίου συμφέροντος με την ανάγκη για οικονομική ανάπτυξη και επιχειρηματική καινοτομία. Η οικονομική δραστηριότητα χρειάζεται ένα σταθερό νομικό πλαίσιο για να λειτουργήσει αποτελεσματικά. Την ίδια ώρα το δίκαιο δεν μπορεί να είναι αφηρημένο ή δογματικό και οφείλει να λαμβάνει υπόψη τις οικονομικές επιπτώσεις των ρυθμίσεών του. Η διασύνδεση αυτή βρίσκει έκφραση σε πολλούς νομοθετικούς τομείς, όπως το εμπορικό δίκαιο, το εργατικό δίκαιο και το φορολογικό δίκαιο.

Η συνεργασία μεταξύ των δύο αυτών επιστημών συμβάλλει στην καλύτερη αντιμετώπιση σύνθετων προκλήσεων, όπως η ρύθμιση των ψηφιακών αγορών, η προστασία του περιβάλλοντος και η αντιμετώπιση της οικονομικής εγκληματικότητας.

Παραδείγματα:

α. Ανταγωνισμός και Αντιμονοπωλιακή Νομοθεσία

- i. Ανάλυση αγοράς
- ii. Εκτίμηση επιπτώσεων στον ανταγωνισμό

β. Εγκλήματα οικονομικής φύσης "Λευκού Κολάρου"

- i. Κατανόηση πολύπλοκων οικονομικών απατών
- ii. Διερεύνηση ξεπλύματος χρήματος

γ. Αποζημιώσεις και Ποινές

- i. Υπολογισμός δίκαιων αποζημιώσεων
- ii. Εκτίμηση οικονομικών ζημιών
- iii. Καθορισμός προστίμων

δ. Δικαστικό Σύστημα

- i. Βελτιστοποίηση κατανομής πόρων
- ii. Αξιολόγηση αποδοτικότητας

ε. Οικονομική Ανάλυση του Δικαίου:

- i. Αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των νόμων
- ii. Ανάλυση κόστους-οφέλους των νομικών κανόνων
- iii. Μελέτη των οικονομικών κινήτρων που δημιουργούν οι νόμοι

Ποινικό δίκαιο

Η διεπιστημονικότητα φυσικά πρωταγωνιστεί στο ποινικό δίκαιο. Η χρήση ψυχιάτρων και ψυχολόγων βοηθά το Δικαστήριο να κρίνει αν ο δράστης είχε επίγνωση των πράξεων του ή αν αντιμετώπιζε ψυχικές διαταραχές που επηρέασαν τη συμπεριφορά του.

Η κοινωνιολογική ανάλυση, από την άλλη, μπορεί να φωτίσει το κοινωνικό και περιβαλλοντικό υπόβαθρο που οδήγησε σε εγκληματική συμπεριφορά. Και στην επιμέτρηση και επιβολή ποινής (sentencing) η διεπιστημονικότητα παίζει κρίσιμο ρόλο. Η ποινική δικαιοσύνη επιδιώκει όχι μόνο την τιμωρία του δράστη, αλλά και επανένταξη του δράστη στην κοινωνία. Παράλληλα, η ποινική δικαιοσύνη επιδιώκει και άλλους στόχους όπως η αποτροπή, η καταστολή και η αποκατάσταση. Για να καταλήξει σε μια δίκαιη και αποτελεσματική ποινή που να εξυπηρετεί τους στόχους αυτούς, το δικαστήριο συχνά καταφεύγει σε ψυχολόγους, κοινωνιολόγους και άλλους ειδικούς.

Σε περιπτώσεις ανήλικων παραβατών ή εξαρτημένων ατόμων, οι ειδικοί αξιολογούν την ψυχική κατάσταση και τα κίνητρα του δράστη, καθώς και την δεκτικότητά του σε αναμόρφωση, προσφέροντας στο δικαστήριο μια πιο πλήρη εικόνα που οδηγεί σε κατάλληλες εναλλακτικές ποινές ή άλλες μορφές αποκατάστασης.

Κοινωνιολόγοι, οικονομολόγοι και ειδικοί στη δημόσια πολιτική συνεισφέρουν με αναλύσεις για τον κοινωνικό και οικονομικό αντίκτυπο των διαφόρων μορφών ποινής και την αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων αποκατάστασης, όπως λ.χ. τα προγράμματα επανένταξης για πρώην κρατούμενους.

Στον καινοφανή τομέα της προγνωστικής αστυνόμευσης (predictive policing):

- i. Η επιστήμη δεδομένων (data science)¹ συνεργάζεται με την νομική για να εντοπιστούν περιοχές υψηλής εγκληματικότητας και να ληφθούν κατάλληλα μέτρα.
- ii. Παράλληλα, για να διασφαλιστεί ότι οι αλγόριθμοι που χρησιμοποιούνται είναι δίκαιοι και δεν οδηγούν σε διακρίσεις (π.χ. λόγω προκαταλήψεων (bias)) είναι επιτακτική η συνεργασία κοινωνιολόγων, ψυχολόγων, ειδικών δεδομένων, ειδικών σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων κ.α.

Είναι λοιπόν προφανές, ότι η διεπιστημονική προσέγγιση στο ποινικό δίκαιο λοιπόν, συμβάλλει στην ασφάλεια και προάγει προσεγγίσεις που οδηγούν σε πληρέστερη απονομή της δικαιοσύνης.

23

Άλλοι τομείς δικαίου

Φυσικά δεν είναι μόνο το ποινικό δίκαιο. Όλοι σχεδόν οι τομείς δικαίου είναι εγγενώς διεπιστημονικοί.

- Σε υποθέσεις προσωπικής βλάβης (όπως ατυχήματα ή ιατρικής αμέλειας) γιατροί παρέχουν εμπειρογνωμοσύνη για την αιτιώδη συνάφεια της βλάβης, την έκταση της ζημιάς, και τις μακροχρόνιες επιπτώσεις στο θύμα.
- Σε υποθέσεις περιβαλλοντικού δικαίου, η συνεργασία με περιβαλλοντολόγους και ειδικούς στη δημόσια υγεία βοηθά την κατανόηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων στη δημόσια υγεία και το περιβάλλον, επιτρέποντας πιο δίκαιες αποφάσεις. Παράλληλα βοηθά στην δίκαιη στάθμιση των διαφόρων συγκρουόμενων ή εμπλεκόμενων συμφερόντων.
- Σε υποθέσεις χρηματοοικονομικής απάτης, η δικανική ανάλυση από οικονομολόγους και λογιστές είναι απαραίτητη για να εντοπιστούν περίπλοκα σχήματα και απάτες.
- Σε υποθέσεις αντιμονοπωλιακών πρακτικών, η οικονομική ανάλυση βοηθά να προσδιοριστεί εάν η μονοπωλιακή θέση μιας εταιρείας περιορίζει τον ανταγωνισμό και βλάπτει τους καταναλωτές.

Οι οικονομολόγοι εξετάζουν τις αγοραστικές επιλογές, την καινοτομία και την ελεύθερη αγορά, ώστε το δικαστήριο ή η σχετική εποπτική αρχή να κατανοήσει καλύτερα τον αντίκτυπο των πρακτικών μιας εταιρείας στην οικονομία.

Ας δούμε λοιπόν τρία γνωστά παραδείγματα όπου η διεπιστημονικότητα ήταν καταλύτης.

¹ Η ίδια η επιστήμη δεδομένων είναι ένας διεπιστημονικός κλάδος που συνδυάζει μαθηματικά, επιστήμη της πληροφορίας, επιστήμη των υπολογιστών, στατιστική, ανάλυση προγνωστικών (predictive analytics), μηχανική μάθηση (machine learning), και η εξόρυξη δεδομένων (data mining) συνεργάζεται με την νομική για να εντοπιστούν περιοχές υψηλής εγκληματικότητας και να ληφθούν κατάλληλα μέτρα.

1. Υπόθεση Enron

Η υπόθεση Enron (2001) αποτελεί μία από τις μεγαλύτερες εταιρικές απάτες στην ιστορία.

Το σκάνδαλο:

- Η Enron, κολοσσός ενέργειας, κατέρρευσε λόγω συστηματικής λογιστικής απάτης, με την οποία φούσκωνε τα κέρδη της και έκρυβε τις ζημιές.
- Χιλιάδες εργαζόμενοι έχασαν τις θέσεις και συντάξεις τους.
- Επενδυτές έχασαν δισεκατομμύρια δολάρια.

Λογιστική/Χρηματοοικονομική ανάλυση:

- Εγκληματολόγοι λογιστές αποκάλυψαν πολύπλοκα σχήματα απάτης.
- Χρηματοοικονομικοί αναλυτές εντόπισαν εικονικές συναλλαγές.
- Ειδικοί εταιρικής διακυβέρνησης ανέλυσαν τις αστοχίες ελέγχου.
- Χιλιάδες εργαζόμενοι έχασαν τις θέσεις και συντάξεις τους

Νομική πτυχή:

- Εισαγγελείς συγκέντρωσαν αποδεικτικά στοιχεία
- Ειδικοί εταιρικού δικαίου ανέλυσαν παραβιάσεις
- Δικηγόροι πτώχευσης/αφερεγγυότητας διαχειρίστηκαν την πτώχευση

Ψυχολογική/Συμπεριφορική ανάλυση (behavioural analysis):

- Ψυχολόγοι ανέλυσαν την εταιρική κουλτούρα της Enron, η οποία ενθάρρυνε ανταγωνισμό και κατάχρηση εξουσίας.
- Ειδικοί οργανωσιακής συμπεριφοράς μελέτησαν τη διοικητική παθολογία μελέτησαν τη διοικητική παθολογία, όπως την απόκρυψη προβλημάτων και την έλλειψη ηθικής.
- Κοινωνιολόγοι εξέτασαν τις δομές εξουσίας και τις σχέσεις μεταξύ των στελεχών.

Τεχνολογική έρευνα:

- Ειδικοί ψηφιακής εγκληματολογίας ανέκτησαν ηλεκτρονικά αποδεικτικά στοιχεία
- Αναλυτές δεδομένων εντόπισαν ύποπτες συναλλαγές
- Ειδικοί ασφάλειας πληροφοριών ανέλυσαν την καταστροφή στοιχείων

Τα αποτελέσματα:

- Ποινικές καταδίκες ανώτατων στελεχών, περιλαμβανομένων των CEO και CFO
- Διάλυση της ελεγκτικής Arthur Andersen
- Αποζημιώσεις δισεκατομμυρίων δολαρίων σε θύματα

Μακροπρόθεσμες και παγκόσμιες επιπτώσεις:

- Ριζική αναμόρφωση λογιστικών προτύπων
- Ενίσχυση της εταιρικής διαφάνειας και θέσπιση αυστηρότερων κανόνων εταιρικής διακυβέρνησης
- Ενδυνάμωση προστασίας μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος

Η σημασία της διεπιστημονικότητας:

- Επέτρεψε την κατανόηση πολύπλοκων χρηματοοικονομικών σχημάτων
- Διευκόλυνε τον εντοπισμό και την τεκμηρίωση της απάτης
- Συνέβαλε στην κατανόηση των συστημικών αιτιών
- Βοήθησε στη διαμόρφωση αποτελεσματικών μεταρρυθμίσεων

Η υπόθεση Enron καταδεικνύει πώς η σύνθεση λογιστικής, νομικής, ψυχολογικής και τεχνολογικής εμπειρογνομosύνης είναι απαραίτητη για την αποκάλυψη και αντιμετώπιση σύνθετων εταιρικών εγκλημάτων.

2. Η υπόθεση U.S. v. Microsoft 1998

Η υπόθεση U.S. v. Microsoft (1998-2001) αποτελεί ορόσημο στο δίκαιο του ανταγωνισμού.

Η βασική υπόθεση: Το Υπουργείο Δικαιοσύνης των ΗΠΑ και 20 πολιτείες κατηγόρησαν τη Microsoft για κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης: Η ενσωμάτωση του Internet Explorer στα Windows και ο αποκλεισμός ανταγωνιστικών προγραμμάτων φυλλομετρητή από την πρόσβαση στο λειτουργικό σύστημα αποτελούσαν αθέμιτες επιχειρηματικές πρακτικές.

Οικονομική ανάλυση:

- Οικονομολόγοι τεκμηρίωσαν την ύπαρξη μονοπωλιακής θέσης της Microsoft στην αγορά λειτουργικών συστημάτων.
- Αναλυτές αγοράς εκτίμησαν τις αρνητικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό από τον αποκλεισμό ανταγωνιστικών φυλλομετρητών.
- Ειδικοί οργάνωσης της αγοράς ανέλυσαν τη δομή και λειτουργία της αγοράς λειτουργικών συστημάτων.

Νομική διάσταση:

- Αντιμονοπωλιακοί νομικοί ερμήνευσαν τον ισχύοντα αντιμονοπωλιακό νόμο και την εφαρμογή του στις καινοτόμες πρακτικές της Microsoft.
- Ειδικοί δικαίου τεχνολογίας ανέλυσαν τις νομικές πτυχές της ενσωμάτωσης του browser στο λειτουργικό σύστημα.

Τεχνολογική ανάλυση:

- Μηχανικοί λογισμικού εξέτασαν τον τρόπο με τον οποίο ο Internet Explorer ήταν ενσωματωμένος στα Windows και την πρακτική αδυναμία διαχωρισμού τους.
- Ειδικοί πληροφορικής ανέλυσαν την δυνατότητα τεχνικού διαχωρισμού των δύο προγραμμάτων.
- Τεχνικοί εμπειρογνώμονες αξιολόγησαν τις επιπτώσεις της ενσωμάτωσης στη λειτουργικότητα του λειτουργικού συστήματος.

Το αποτέλεσμα:

- Το δικαστήριο έκρινε ότι η Microsoft είχε μονοπωλιακή θέση
- Επιβλήθηκαν διορθωτικά μέτρα συμπεριφοράς όπως η υποχρέωση διαχωρισμού του Internet Explorer από τα Windows και η υποχρέωση μοιράσματος τεχνικών πληροφοριών
- Καθιερώθηκε μακροχρόνια εποπτεία συμμόρφωσης της Microsoft με τις διορθωτικές ενέργειες.

Η σημασία της διεπιστημονικότητας:

- Επέτρεψε την κατανόηση πολύπλοκων τεχνικών ζητημάτων σχετικά με την ενσωμάτωση του browser στο λειτουργικό σύστημα.
- Διευκόλυνε την απόδειξη των αρνητικών οικονομικών επιπτώσεων του μονοπωλίου και του αποκλεισμού ανταγωνιστών.
- Βοήθησε στο σχεδιασμό και την επιβολή κατάλληλων διορθωτικών μέτρων συμπεριφοράς.
- Συνέβαλε στη διαμόρφωση νέων νομικών προτύπων για την αντιμετώπιση αντι-ανταγωνιστικών πρακτικών στην ψηφιακή οικονομία.

Η υπόθεση αποτελεί παράδειγμα του πώς η σύνθεση τεχνολογικής, οικονομικής, νομικής και επιχειρηματικής ανάλυσης είναι απαραίτητη για την αποτελεσματική αντιμετώπιση σύνθετων υποθέσεων στην ψηφιακή οικονομία.

3. Υπόθεση Apple 2024 - υπηρεσίες streaming μουσικής

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Κομισιόν) επέβαλε πρόστιμο περίπου 1,8 δισεκατομμυρίων ευρώ στην Apple για αντι-ανταγωνιστικές πρακτικές σχετικά με τις υπηρεσίες μουσικής streaming στο App Store. Η Apple περιόριζε τους προγραμματιστές εφαρμογών από το να ενημερώνουν τους χρήστες iOS για φθηνότερες εναλλακτικές αγορές μουσικής streaming εκτός του App Store.

Οικονομική ανάλυση

- Δομή της αγοράς
- Εκτίμηση της δεσπόζουσας θέσης της Apple
- Ανάλυση του οικοσυστήματος iOS
- Επιπτώσεις του "κλειστού κήπου" της Apple

Οικονομικές επιπτώσεις:

- Υψηλότερες τιμές για καταναλωτές
- Απώλεια εσόδων για παρόχους υπηρεσιών
- Περιορισμός επιλογών καταναλωτή

Προμήθειες και τιμολόγηση

- Ανάλυση του 30% που χρεώνει η Apple
- Σύγκριση με εναλλακτικές πληρωμών
- Επίδραση στις τιμές καταναλωτή

Ανταγωνιστικές επιπτώσεις

- Επιρροή στους παρόχους streaming
- Επιπτώσεις στην καινοτομία
- Περιορισμός του ανταγωνισμού
- Υπολογισμός ζημίας
- Ποσοτικοποίηση απωλειών καταναλωτών
- Εκτίμηση ζημίας ανταγωνιστών
- Καθορισμός προστίμου
- Αναλογικότητα της ποινής
- Αποτρεπτικό αποτέλεσμα
- Προσδιορισμός της σχετικής αγοράς υπηρεσιών διανομής μουσικής streaming
- Εκτίμηση του βαθμού υποκατάστασης μεταξύ iOS και Android
- Υπολογισμός μεριδίων αγοράς και δείκτη συγκέντρωσης HHI
- Ανάλυση φραγμών εισόδου λόγω δικτυακών επιδράσεων
- Εκτίμηση ελαστικότητας ζήτησης για υπηρεσίες streaming
- Ανάλυση επιπτώσεων των περιορισμών στις τιμές
- Μοντελοποίηση συμπεριφοράς καταναλωτών
- Υπολογισμός counterfactual σεναρίων

Πώς τα οικονομικά βοήθησαν στην απονομή δικαιοσύνης:

- Η οικονομική ανάλυση στην υπόθεση Apple App Store ήταν πολύπλοκη και πολύ επίπεδη.
- Ανάλυση Σχετικής Αγοράς
- Οικονομετρική Ανάλυση
- Ανάλυση Κάθετων Περιορισμών
- Εκτίμηση αποτελεσμάτων αποκλεισμού (foreclosure effects)

- Υπολογισμός κόστους μεταστροφής (switching costs)
- Ανάλυση αποτελεσμάτων διπλής περιθωριοποίησης
- Εκτίμηση αποτελεσματικότητας από κάθετη ολοκλήρωση
- Υπολογισμός απώλειας πλεονάσματος καταναλωτή
- Εκτίμηση νεκρού βάρους (deadweight loss)
- Ανάλυση διανεμητικών επιπτώσεων
- Ποσοτικοποίηση δυναμικών αποτελεσμάτων στην καινοτομία
- Εκτίμηση συμπίεσης περιθωρίου (margin squeeze)
- Ανάλυση διακρίσεων τιμών τρίτου βαθμού
- Υπολογισμός επιπτώσεων προμήθειας 30%
- Συγκριτική ανάλυση κόστους εναλλακτικών συστημάτων πληρωμών
- Μοντελοποίηση επιπτώσεων στην είσοδο νέων παικτών
- Εκτίμηση επιπτώσεων στην καινοτομία
- Ανάλυση δυναμικού ανταγωνισμού
- Πρόβλεψη μελλοντικών συνθηκών αγοράς
- Εκτίμηση άμεσου οικονομικού οφέλους της Apple
- Υπολογισμός διάρκειας και σοβαρότητας παράβασης
- Εφαρμογή κατευθυντήριων γραμμών προστίμων
- Ανάλυση Διορθωτικών Μέτρων
- Εκτίμηση αποτελεσματικότητας εναλλακτικών μέτρων
- Ανάλυση κόστους-οφέλους ρυθμιστικών παρεμβάσεων
- Μοντελοποίηση επιπτώσεων στη δομή αγοράς
- Πρόβλεψη συμπεριφορικών αντιδράσεων
- Ανάλυση επιπτώσεων στην ενιαία ψηφιακή αγορά
- Εκτίμηση διεθνών εμπορικών επιπτώσεων
- Υπολογισμός διασυνοριακών εξωτερικοτήτων
- Ανάλυση ρυθμιστικού αρμπιτράζ
- Ανάλυση οφέλους
- Τιμολογιακή Ανάλυση
- Δυναμική Ανάλυση Αγοράς
- Υπολογισμός Προστίμου
- Ανάλυση αποτρεπτικού αποτελέσματος
- Διασυνοριακές Επιπτώσεις

Αυτή η εκτενής οικονομική ανάλυση:

- ✓ Παρείχε ισχυρή τεκμηρίωση για την απόφαση
- ✓ Διασφάλισε την αναλογικότητα των μέτρων
- ✓ Βοήθησε στο σχεδιασμό αποτελεσματικών διορθωτικών μέτρων
- ✓ Συνέβαλε στη διαμόρφωση μελλοντικής πολιτικής ανταγωνισμού
- ✓ Διορθωτικά μέτρα Σχεδιασμός νέων κανόνων λειτουργίας
- ✓ Άνοιγμα της αγοράς σε περισσότερο ανταγωνισμό
- ✓ Μελλοντικές επιπτώσεις
- ✓ Προβλέψεις για την αγορά εφαρμογών
- ✓ Επίδραση στην ψηφιακή οικονομία

Ιδιαίτερη σημασία:

- ✓ Αποτελεί ορόσημο για τη ρύθμιση των ψηφιακών αγορών
- ✓ Επηρεάζει το μέλλον των app stores
- ✓ Ενισχύει τον ανταγωνισμό στην ψηφιακή οικονομία
- ✓ Προστατεύει τα δικαιώματα των καταναλωτών

Η υπόθεση αυτή είναι ιδιαίτερα σημαντική καθώς θέτει προηγούμενο για το πώς η ΕΕ θα αντιμετωπίζει παρόμοιες πρακτικές στο μέλλον και πώς θα ρυθμίζει τις μεγάλες τεχνολογικές εταιρείες.

Κατάληξη

Η σύνθεση νομικών, οικονομικών, τεχνολογικών και επιχειρηματικών εμπειρογνομοσύνων αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την αντιμετώπιση σύνθετων υποθέσεων στο σύγχρονο νομικό και επιχειρηματικό περιβάλλον. Ειδικά τα οικονομικά προσφέρουν σημαντικά εργαλεία για:

- ✓ Λήψη τεκμηριωμένων αποφάσεων
- ✓ Δίκαιη κατανομή πόρων
- ✓ Αποτελεσματική εφαρμογή του νόμου
- ✓ Πρόληψη οικονομικών εγκλημάτων
- ✓ Προώθηση της κοινωνικής ευημερίας

Η ενσωμάτωση της οικονομικής ανάλυσης και της διεπιστημονικότητας στη δικαιοσύνη οδηγεί σε μια πιο πλήρη και δίκαιη απονομή της.

Η οικονομική ανάλυση βοηθά στην κατανόηση του κόστους, των συνεπειών και των κινήτρων που επηρεάζουν άτομα και οργανισμούς, επιτρέποντας στις δικαστικές αποφάσεις να είναι αποτελεσματικές και προσαρμοσμένες στις κοινωνικές και οικονομικές πραγματικότητες.

Παράλληλα, η διεπιστημονικότητα ενισχύει αυτή τη διαδικασία, ενσωματώνοντας γνώσεις από ποικίλα πεδία, όπως η ψυχολογία, η εγκληματολογία, η κοινωνιολογία και η τεχνολογία.

Αυτός ο συνδυασμός προσεγγίσεων προσφέρει στους νομικούς και στα δικαστήρια μια πολυδιάστατη κατανόηση των ζητημάτων που εγείρονται, και οδηγεί σε πιο ισορροπημένες, ενημερωμένες και κοινωνικά υπεύθυνες αποφάσεις, ενισχύοντας την εμπιστοσύνη στη δικαιοσύνη και την πληρότητά της.

*Η ομιλία είναι διαθέσιμη στο βίντεο της ημερίδας [εδώ](#).

ΟΜΙΛΙΑ

Μιχάλης Κυριακίδης, Δικηγόρος

Οικονομικές Διαστάσεις της Παροχής Νομικών Υπηρεσιών στην Κύπρο

Σύνοψη

Η οικονομική παιδεία αναδεικνύεται ως κρίσιμος παράγοντας για τη σύγχρονη νομική πρακτική, ιδιαίτερα στον τομέα του εταιρικού και εμπορικού δικαίου. Οι σύγχρονες απαιτήσεις της αγοράς επιβάλλουν στους νομικούς επαγγελματίες να κατανοούν και να διαχειρίζονται σύνθετα οικονομικά και χρηματοοικονομικά δεδομένα. Αυτή η γνώση δεν αποτελεί απλώς πρόσθετη εξειδίκευση, αλλά εργαλείο που ενισχύει την ποιότητα και την αποτελεσματικότητα των νομικών υπηρεσιών, επιτρέποντας στους δικηγόρους να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των πελατών τους με ακρίβεια και στρατηγική ευελιξία.

Η ενσωμάτωση οικονομικών αναλύσεων στις νομικές υπηρεσίες είναι πλέον αναπόφευκτη, καθώς επιτρέπει στους δικηγόρους να αντιμετωπίζουν αποτελεσματικά πολυδιάστατες υποθέσεις, όπως συγχωνεύσεις, εξαγορές, αναδιάρθρωση χρέους και ανταγωνιστικές διαφορές. Η κατανόηση δεικτών απόδοσης, χρηματοοικονομικών εργαλείων και μικροοικονομικών αρχών διευκολύνει την αξιολόγηση των επιχειρηματικών συνθηκών και την πρόβλεψη κινδύνων. Αυτό ενισχύει τη διαπραγματευτική τους θέση και παρέχει στους πελάτες συμβουλές προσαρμοσμένες στις πραγματικές οικονομικές επιπτώσεις των νομικών αποφάσεων.

Ωστόσο, η έλλειψη οικονομικής κατάρτισης παραμένει σημαντική πρόκληση στον τομέα. Η δημιουργία διεπιστημονικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων που συνδυάζουν νομική και οικονομική εκπαίδευση θα μπορούσε να καλύψει αυτό το κενό. Η εισαγωγή μαθημάτων χρηματοοικονομικής ανάλυσης και οικονομικής διαχείρισης στα νομικά προγράμματα θα προσφέρει στους φοιτητές εργαλεία που απαιτούνται για την αποτελεσματική διαχείριση σύνθετων υποθέσεων.

Ο συνδυασμός αυτών των δύο επιστημών όχι μόνο βελτιώνει την επαγγελματική απόδοση των νομικών αλλά ενισχύει και την ικανότητά τους να προσφέρουν καινοτόμες και ολοκληρωμένες λύσεις στους πελάτες.

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας.

*Η ομιλία είναι διαθέσιμη στο βίντεο της ημερίδας [εδώ](#).

ΟΜΙΛΙΑ

Μιχάλης Πολέμης, Αναπληρωτής Καθηγητής Πανεπιστημίου Πειραιώς & Επιστημονικός Υπεύθυνος LAPET

Law Professionals' Economics Training

 LAPET
Law Professionals' Economics Training

**«Law Professionals' Economics Training,
Δραστηριότητες, Προκλήσεις & Προοπτικές»**

Μιχάλης Πολέμης
Αν. Καθηγητής Παν. Πειραιώς
Επιστημονικός Υπεύθυνος LAPET

  Με τη χρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης
NextGenerationEU

Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Ελλάδα 2.0», με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης - NextGenerationEU (Φορέας Υλοποίησης: ΕΛ.ΙΔ.Ε.Κ.)

 ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΩΝ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Ενημερωτική Ημερίδα Έργου LAPET (13 Νοεμβρίου 2024) - Λευκωσία Κύπρος

 ΕΛΙΔΕΚ.
Ελληνικό Ίδρυμα
Έρευνας & Καινοτομίας

Law Professionals' Economics Training

Περιεχόμενα Παρουσίασης

A: Ο 10λογος του LAPET

B: Αναγκαιότητα γνώσης οικονομικών - Οφέλη

Γ: Δομή & Στόχοι LAPET

Δ: Εκπαιδευτικό Υλικό LAPET

Ε: Απολογισμός Έργου

ΣΤ: Ολοκληρωθείσες δράσεις & επόμενες ενέργειες

ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΩΝ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Ημερίδα - Λευκωσία 13 Νοεμβρίου 2024 - Μιχάλης Πολέμης

Law Professionals' Economics Training

Ο 10λογος του LAPET

Η Σκοπιμότητα Διαμόρφωσης, Ανάπτυξης και Προώθησής του

1. Ελλιπής κατανόηση σύνθετων οικονομικών εννοιών και όρων
2. Αναποτελεσματική εξέταση μαρτύρων
3. Αδυναμία διαμόρφωσης ισχυρών οικονομικών επιχειρημάτων
4. Δυσκολία ανάλυσης Οικονομικών Καταστάσεων
5. Αδυναμία αντίκρουσης μαρτύρων του αντιδίκου
6. Αδυναμία ορθής εκτίμησης της αξίας καταστροφών και ζημιών
7. Δυσκολία παρουσίασης/επεξήγησης οικονομικών εννοιών
8. Απουσία Στρατηγικού Οικονομικού Σχεδιασμού
9. **ΔΥΝΗΤΙΚΟ ΟΦΕΛΟΣ:** Ενδυνάμωση επαγγελματικής «ταυτότητας»
10. **ΔΥΝΗΤΙΚΟ ΟΦΕΛΟΣ:** Αναβάθμιση προσωπικής και εταιρικής ανταγωνιστικότητας

ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΩΝ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Ημερίδα - Λευκωσία 13 Νοεμβρίου 2024 - Μιχάλης Πολέμης

ΕΛΙΔΕΚ.
Ελληνικό Ίδρυμα
Έρευνας & Καινοτομίας

Law Professionals' Economics Training

Γιατί οι Νομικοί Χρειάζονται Οικονομικές Γνώσεις;

- ▶ Κατανόηση των Επιχειρηματικών Εννοιών: Η γνώση οικονομικών βοηθάει τους νομικούς να κατανοούν την επιχείρηση ως σύνολο και να λαμβάνουν υπόψη οικονομικούς παράγοντες στις νομικές συμβουλές
- ▶ Αποτελεσματική Συνεργασία με Επιχειρηματίες: Οι νομικοί που κατανοούν τις οικονομικές προκλήσεις μπορούν να επικοινωνούν πιο ουσιαστικά με στελέχη και να συμμετέχουν σε στρατηγικές αποφάσεις
- ▶ Εξασφάλιση Πλήρους Νομικής Συμμόρφωσης: Η κατανόηση χρηματοοικονομικών εννοιών, όπως οι ισολογισμοί και οι αποτιμήσεις, βοηθά στην εκτίμηση των νομικών κινδύνων

Ημερίδα - Λευκωσία 13 Νοεμβρίου 2024 - Μιχάλης Πολέμης

Law Professionals' Economics Training

Εφαρμογές Οικονομικών Γνώσεων στο Νομικό Επάγγελμα

- ▶ Συγχωνεύσεις και Εξαγορές (M&A): Οι γνώσεις για τις αποτιμήσεις και τα οικονομικά μοντέλα βοηθούν στη διαπραγμάτευση όρων και στον έλεγχο των συμβάσεων
- ▶ Φορολογικό και Εταιρικό Δίκαιο: Οικονομικές γνώσεις διευκολύνουν την ερμηνεία των φορολογικών υποχρεώσεων και τον σχεδιασμό φορολογικών στρατηγικών
- ▶ Διαχείριση Κινδύνων και Κανονιστική Συμμόρφωση: Η κατανόηση της χρηματοοικονομικής διαχείρισης βοηθά στην ανάλυση των κινδύνων και στη συμμόρφωση με τις κανονιστικές απαιτήσεις

Law Professionals' Economics Training

Οφέλη των Οικονομικών για τους Νομικούς

- ▶ Βελτίωση στη Λήψη Αποφάσεων: Η εκμάθηση οικονομικών ενισχύει την ικανότητα ανάλυσης δεδομένων και τη λήψη τεκμηριωμένων αποφάσεων
- ▶ Ανάπτυξη Εμπιστοσύνης και Αξιοπιστίας: Οι νομικοί με οικονομικές γνώσεις έχουν μεγαλύτερη εμπιστοσύνη στις νομικές συζητήσεις που περιλαμβάνουν οικονομικές έννοιες
- ▶ Ενίσχυση Καριέρας και Ανάπτυξη Επαγγελματικών Δεξιοτήτων: Η γνώση οικονομικών προσθέτει αξία σε συμβουλευτικό και διαχειριστικό επίπεδο, επεκτείνοντας τις επαγγελματικές προοπτικές

Law Professionals' Economics Training

Δομή του LAPET

- ▶ Διετές ερευνητικό πρόγραμμα (2023-25)
- ▶ Χρηματοδοτείται από το Ελληνικό Ίδρυμα Έρευνας και Καινοτομίας (ΕΛ.ΙΔ.Ε.Κ), στο πλαίσιο της Δράσης «Ενίσχυση Βασικής και Εφαρμοσμένης Έρευνας» του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας
- ▶ Υλοποιείται από: Πανεπιστήμιο Πειραιώς
- ▶ Συνεργαζόμενοι εταίροι:

ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
Piraeus Bar Association

TROJAN ECONOMICS
Experts in Competition Economics

ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΩΝ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Ημερίδα - Λευκωσία 13 Νοεμβρίου 2024 - Μιχάλης Πολέμης

ΕΛΙΔΕΚ.
Ελληνικό Ίδρυμα
Έρευνας & Καινοτομίας

Law Professionals' Economics Training

Στόχοι του LAPET

Ενίσχυση ευκαιριών κατάρτισης και απασχόλησης

Διεπιστημονικότητα στην εκπαίδευση

Βελτίωση ποιότητας εκπαιδευτικών υπηρεσιών

Ενίσχυση επαγγελματικού προφίλ

Ημερίδα - Λευκωσία 13 Νοεμβρίου 2024 - Μιχάλης Πολέμης

Law Professionals' Economics Training

Ημερίδα - Λευκωσία 13 Νοεμβρίου 2024 - Μιχάλης Πολέμης

Law Professionals' Economics Training

ΠΕ1 Skill Gaps Survey	ΠΕ2 Education & Training	ΠΕ3 Portal
<p>Έρευνα (survey) για ανίχνευση «κενών γνώσης και δεξιοτήτων»</p> <p>Οι τύποι οικονομικών γνώσεων που θα επιδιωχθεί, μέσω κατάλληλα σχεδιασμένης εκπαίδευσης, να αναβαθμιστούν, θα αφορούν σε θέματα στα οποία εντοπίζονται τα σχετικά εντονότερα «κενά γνώσης».</p>	<p>Σχεδιασμός και Παραγωγή Εκπαιδευτικού υλικού (Training Modules)</p> <p>Παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού Παρακολούθηση σεμιναρίων (Workshops), μέσω εναλλακτικών και συμπληρωματικών μορφών</p>	<p>Εκπαιδευτική Ηλεκτρονική Πύλη</p> <p>(α) διαδικτυακές «μαρτυρίες» (testimonials), από επιλεγμένους εκπροσώπους επαγγελματιών του δικαίου, σχετικά με τη σημασία της κατάρτισής τους σε οικονομικά θέματα</p> <p>(β) επιλογή παρακολούθησης online «προσομοιώσεων» νομικών συζητήσεων με οικονομικό ενδιαφέρον</p> <p>(γ) σχολιασμούς και συνομιλίες μεταξύ συμμετεχόντων, μέσω του ενσωματωμένου forum χρηστών και των «Χώρων Συζήτησης»</p>

Ημερίδα - Λευκωσία 13 Νοεμβρίου 2024 - Μιχάλης Πολέμης

Law Professionals' Economics Training

Σχεδιασμός και Παραγωγή Εκπαιδευτικού Υλικού

- ▶ Στόχος Εκπαίδευσης: Παροχή βασικών και εξειδικευμένων γνώσεων οικονομικών αρχών στους νομικούς.
- ▶ Πεδίο Εφαρμογής: Εκπαίδευση νομικών επαγγελματιών για την κατανόηση οικονομικών ζητημάτων.
- ▶ Σημαντικότητα: Διευρύνει την κατανόηση περίπλοκων θεμάτων όπως εταιρικά οικονομικά και χρηματοοικονομική ανάλυση.

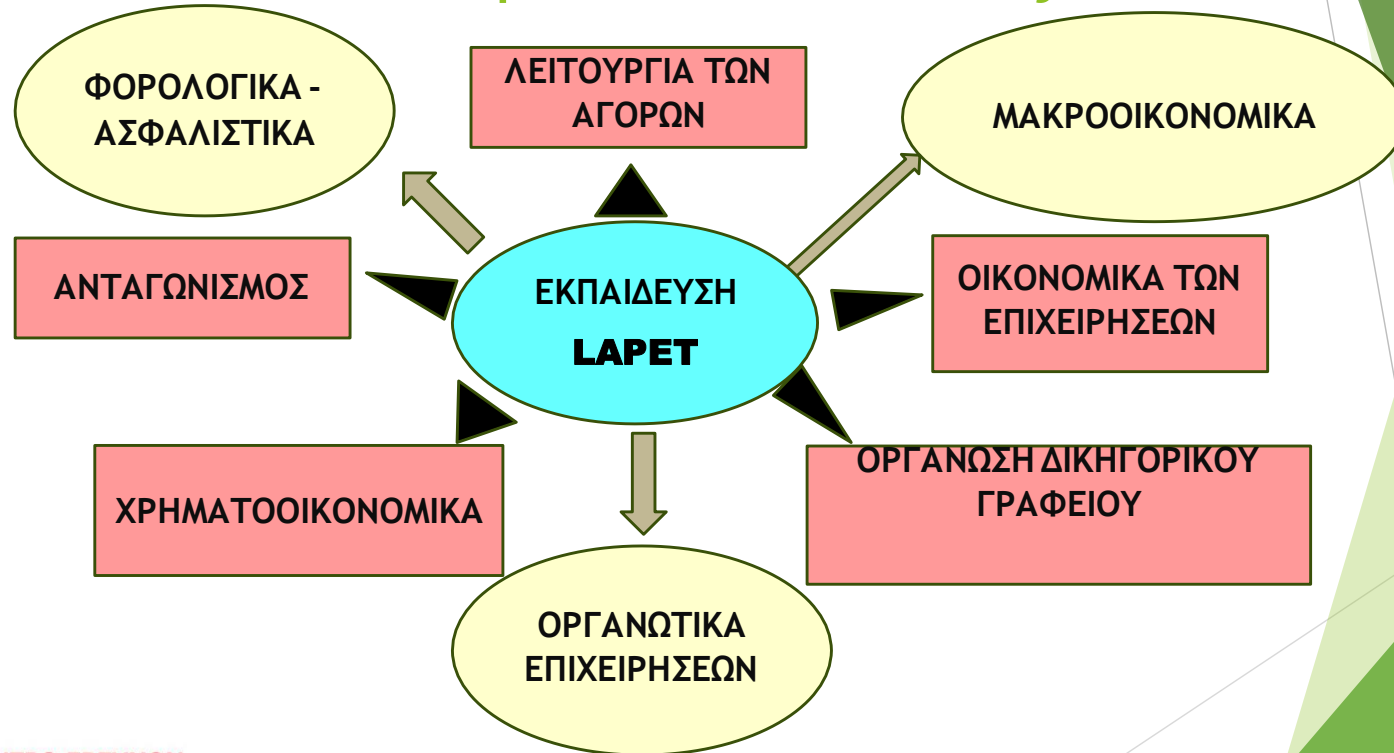

ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΩΝ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Ημερίδα - Λευκωσία 13 Νοεμβρίου 2024 - Μιχάλης Πολέμης

Αντικείμενα εκπαίδευσης

Law Professionals' Economics Training

Στόχοι Εκπαιδευτικού Υλικού

Γενικοί Στόχοι:

- ▶ - Κατανόηση βασικών οικονομικών εννοιών
- ▶ - Ανάπτυξη δεξιοτήτων ερμηνείας οικονομικών δεδομένων

Συγκεκριμένοι Στόχοι:

- ▶ - Ανάλυση επιχειρηματικών οικονομικών μοντέλων
- ▶ - Εφαρμογή οικονομικών θεωριών σε νομικές υποθέσεις

Ημερίδα - Λευκωσία 13 Νοεμβρίου 2024 - Μιχάλης Πολέμης

Law Professionals' Economics Training

Διαδικασία Σχεδιασμού Εκπαιδευτικού Υλικού

Ανάλυση Αναγκών

Δομή
Περιεχομένου

Μορφή Παράδοσης

Εκπαιδευτικές
Δραστηριότητες

Law Professionals' Economics Training

ΕΛΙΔΕΚ.
Ελληνικό Ίδρυμα
Έρευνας & Καινοτομίας

47

Απολογισμός έργου & επόμενες ενέργειες

ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΩΝ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Ημερίδα - Λευκωσία 13 Νοεμβρίου 2024 - Μιχάλης Πολέμης

ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΩΝ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΕΛΙΔΕΚ.
Ελληνικό Ίδρυμα
Έρευνας & Καινοτομίας

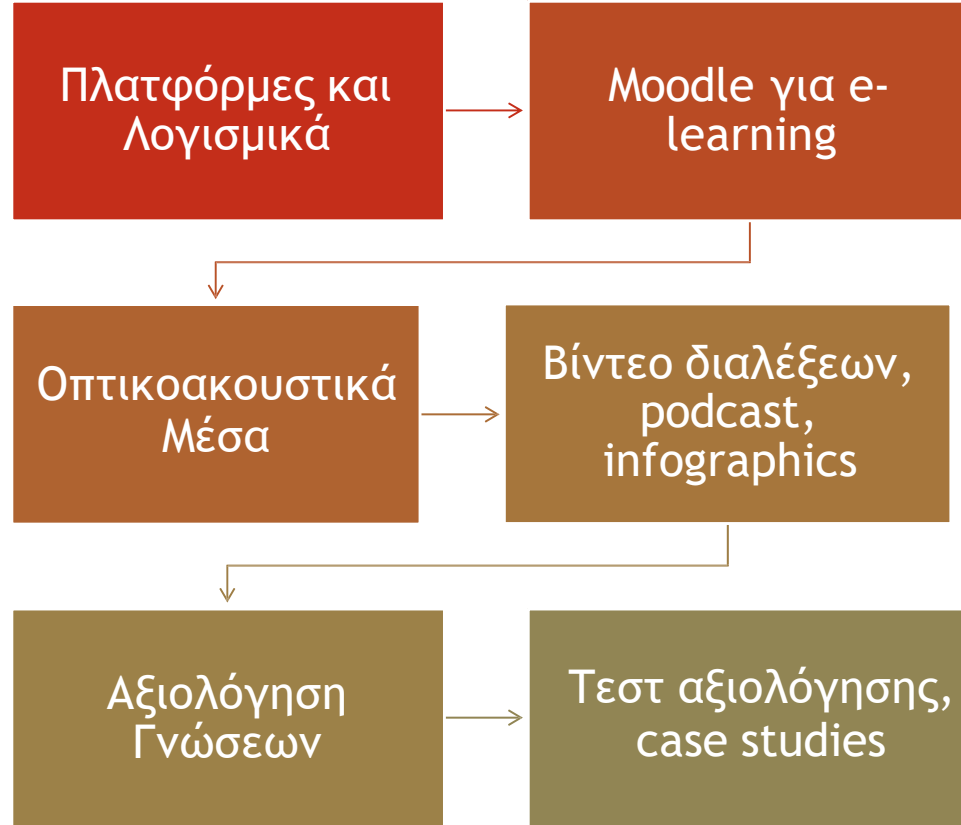
Ημερίδα 13 Νοεμβρίου 2024- Λευκωσία, Κύπρος

Law Professionals' Economics Training

Μέθοδοι & Εργαλεία Παραγωγής Υλικού

Ημερίδα - Λευκωσία 13 Νοεμβρίου 2024 - Μιχάλης Πολέμης

Law Professionals' Economics Training

Ολοκληρωθείσες δράσεις (I)

- ▶ Εναρκτήρια ημερίδα έργου
- ▶ Πρακτικά εναρκτήριας ημερίδας έργου
- ▶ Παραγωγή έντυπου ενημερωτικού υλικού (αφίσες, φυλλάδια, logos)
- ▶ Πρώτο ενημερωτικό φυλλάδιο έργου (Newsletter)
- ▶ Έρευνα (survey) για ανίχνευση «κενών γνώσης και δεξιοτήτων»
- ▶ Κατασκευή ιστοσελίδας έργου (<https://lapet.unipi.gr/>)
- ▶ Κατασκευή κοινωνικών δικτύων έργου
- ▶ Μαρτυρίες (testimonials) για τη σκοπιμότητα του έργου
- ▶ Οδηγός εκπόνησης εκπαιδευτικού υλικού (module guidelines)

Law Professionals' Economics Training

Ολοκληρωθείσες δράσεις (II)

- ▶ Εγχειρίδιο εκπαιδευτικής κατάρτισης «Οικονομική των Επιχειρήσεων- Επιλεγμένα Θέματα»
- ▶ Εγχειρίδιο εκπαιδευτικής κατάρτισης «Χρηματοοικονομικά των Επιχειρήσεων - Επιλεγμένα θέματα»
- ▶ Εγχειρίδιο εκπαιδευτικής κατάρτισης «Ανταγωνισμός: Αξιολόγηση και Προστασία - Επιλεγμένα θέματα»
- ▶ Ολοκλήρωση ερευνητικού άρθρου υπό συζήτηση (working paper)

MPRA
Munich Personal RePEc Archive

Do Law Professionals Lack Economic Knowledge? Field Evidence from Greece

Hasogl, Joseph and Mantali, George and POLEMIS, Michael
University of Piraeus

30 October 2024

Online at <https://mpra.ub.uni-muenchen.de/122850/>
MPRA Paper No. 122850, posted

Ημερίδα - Λευκωσία 13 Νοεμβρίου 2024 - Μιχάλης Πολέμης

Υπό-ολοκλήρωση δράσεις

- ▶ Ερωτηματολόγια αξιολόγησης εκπαιδευτικής διαδικασίας
- ▶ Εκπαιδευτική πύλη έργου-Portal (<https://lapet-learning.unipi.gr/>)
- ▶ Εγχειρίδιο εκπαιδευτικής κατάρτισης «Λειτουργία των Αγορών-Επιλεγμένα Θέματα»
- ▶ Εγχειρίδιο εκπαιδευτικής κατάρτισης «Οργάνωση Δικηγορικού Γραφείου - Επιλεγμένα Θέματα»
- ▶ Έναρξη υβριδικής εκπαιδευτικής διδασκαλίας
- ▶ Συγγραφή εγχειριδίου χρήσης εκπαιδευτικής πύλης (Handbook)
- ▶ Ολοκλήρωση (δεύτερου) ερευνητικού άρθρου υπό συζήτηση (working paper)

Law Professionals' Economics Training

Μιχάλης Πολέμης
mpolemis@unipi.gr

**Σας ευχαριστώ για
την προσοχή σας !!!**

Ημερίδα - Λευκωσία 13 Νοεμβρίου 2024 - Μιχάλης Πολέμης

*Η ομιλία είναι διαθέσιμη στο βίντεο της ημερίδας [εδώ](#).

ΕΝΟΤΗΤΑ Β: ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΠΤΥΧΕΣ ΔΙΚΑΙΟΥ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΟΜΙΛΙΑ

Δρ. Παναγιώτης Αγησιλάου, Διευθυντής Trojan Economics & Εταίρος του έργου LAPET

Η Συμβολή της Οικονομικής Ανάλυσης στη Νομική Πρακτική: Ανταγωνισμός, Κρατικές Ενισχύσεις και Ρύθμιση Αγορών

Εισαγωγή

Σε σύνθετους τομείς δικαίου, όπως το Δίκαιο του Ανταγωνισμού, το Δίκαιο των Κρατικών Ενισχύσεων και το Δίκαιο που αφορά την εκ των προτέρων ρύθμιση ορισμένων αγορών, όπου η συμπεριφορά των επιχειρήσεων επηρεάζει άμεσα την αποδοτικότητα και την ευημερία των καταναλωτών, η οικονομική θεωρία λειτουργεί ως θεμέλιο για την ανάπτυξη της νομικής σκέψης.

Ουσιαστικά, η οικονομική θεωρία προσφέρει έναν συστηματικό τρόπο ανάλυσης των διαρθρωτικών και δυναμικών χαρακτηριστικών των αγορών, της κατανομής των πόρων και των κινήτρων που καθοδηγούν τις επιχειρηματικές στρατηγικές. Αυτές οι βασικές οικονομικές έννοιες είναι απαραίτητες για νομικούς, δικηγόρους και δικαστές, οι οποίοι καλούνται να ερμηνεύουν και να εφαρμόζουν νόμους που επηρεάζουν τη δομή και τη λειτουργία των αγορών καθώς και τα συμφέροντα όσον δραστηριοποιούνται σε αυτές.

Η εξέλιξη των αγορών, σε συνδυασμό με την παγκοσμιοποίηση, την ψηφιοποίηση και τον αυξανόμενο ρόλο των δεδομένων, δημιουργεί ένα σύνθετο και δυναμικά μεταβαλλόμενο περιβάλλον που απαιτεί πολυεπίπεδη ανάλυση και σε βάθος κατανόηση τόσο των νομικών όσο και των οικονομικών διαστάσεων. Αυτές οι νέες συνθήκες αναδεικνύουν πολυσχιδείς προκλήσεις, οι οποίες δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν επαρκώς με αποκλειστικά νομικά ή οικονομικά κριτήρια. Απαιτείται, επομένως, μια διεπιστημονική προσέγγιση που επιτρέπει την αναγνώριση, την αξιολόγηση και τη διαχείριση των επιπτώσεων των επιχειρηματικών πρακτικών και ρυθμιστικών αποφάσεων στον ανταγωνισμό και την ευημερία των καταναλωτών.

Χωρίς τη διεπιστημονική προσέγγιση, υπάρχει ο κίνδυνος η νομική ανάλυση να παραμείνει προσκολλημένη σε αυστηρά και άκαμπτα νομικά πρότυπα ή νομολογιακά προηγούμενα που συχνά δεν ανταποκρίνονται στις ιδιαιτερότητες των σύγχρονων αγορών. Αντίθετα, η διεπιστημονικότητα μπορεί να συμβάλει καθοριστικά στην ουσιαστική κατανόηση της επίδρασης που έχουν οι επιχειρηματικές πρακτικές και οι ρυθμιστικές παρεμβάσεις στη δυναμική του ανταγωνισμού και την ευημερία των καταναλωτών. Έτσι, η διεπιστημονική προσέγγιση όχι μόνο ενισχύει τις νομικές στρατηγικές και τα νομικά επιχειρήματα, προσφέροντας πιο ουσιαστική υποστήριξη στα συμφέροντα των πελατών, αλλά επίσης συμβάλλει σε πιο ολοκληρωμένες και τεκμηριωμένες αποφάσεις, προωθώντας μια πληρέστερη και πιο δίκαιη απονομή της δικαιοσύνης. Στη συνέχεια θα αναφερθώ σε δύο θεμελιώδεις αρχές που διέπουν το Δίκαιο του Ανταγωνισμού.

Αρχή της μεγιστοποίησης της Ευημερίας του Καταναλωτή

Η εξέλιξη της πολιτικής του ανταγωνισμού και η σχετική νομολογία επιβεβαιώνουν ότι στόχος του Δικαίου του Ανταγωνισμού είναι η διατήρηση μιας υγιούς ανταγωνιστικής διαδικασίας, που προάγει την ευημερία των καταναλωτών. Σύμφωνα με την οικονομική θεωρία, η ευημερία του καταναλωτή καθορίζεται από παράγοντες όπως οι χαμηλές τιμές, η υψηλή ποιότητα των προϊόντων και υπηρεσιών και το μεγάλο φάσμα των επιλογών.

Η οικονομική θεμελίωση της αρχής αυτής προσφέρει ένα πολύτιμο εργαλείο για την ορθή ερμηνεία και εφαρμογή του Δικαίου του Ανταγωνισμού, επιτρέποντας τον διαχωρισμό των περιπτώσεων όπου ένας περιορισμός του ανταγωνισμού μπορεί να θεωρηθεί δικαιολογημένος - και επομένως δεν απαγορεύεται - εφόσον τα οφέλη που αποκομίζουν οι καταναλωτές υπερβαίνουν τη ζημία που προκαλείται από τον εν λόγω περιορισμό του ανταγωνισμού.

Ενδεικτικά παραδείγματα που αναδεικνύουν τη σημασία της αρχής της μεγιστοποίησης της ευημερίας του καταναλωτή αποτελούν οι συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων αναφορικά με τον κοινό εφοδιασμό και τις κοινές επενδύσεις σε έρευνα και ανάπτυξη. Η αξιολόγηση τέτοιων συμφωνιών απαιτεί προσεκτική στάθμιση των θετικών και αρνητικών επιπτώσεων για τους καταναλωτές, καθώς αυτές οι συνεργασίες μπορεί, από τη μία, να περιορίσουν τον ανταγωνισμό, ενώ από την άλλη μπορούν να συμβάλουν στην προώθηση ευεργετικών καινοτομιών ή στη μείωση του κόστους, ενισχύοντας τη ευημερία των καταναλωτών.

Παρομοίως, η εξέταση της συμβατότητας ορισμένων κάθετων συμφωνιών, όπως οι συμβάσεις αποκλειστικής διανομής, και κάθετων περιορισμών, όπως η επιβολή ανώτατης τιμής μεταπώλησης ή ο καθορισμός γεωγραφικών περιορισμών αναφορικά με τη διάθεση προϊόντων από διανομείς, μπορεί να είναι επωφελής για τους καταναλωτές. Αυτό διότι τέτοιες συμφωνίες και περιορισμοί συμβάλλουν συχνά στην άμβλυση αποτυχιών της αγοράς, όπως το πρόβλημα του διπλού περιθωρίου κέρδους ή το πρόβλημα του δωρεάν επιβάτη ή το πρόβλημα της ομηρίας, ενισχύοντας έτσι την ευημερία των καταναλωτών.

Αρχή του Εξίσου Αποτελεσματικού Ανταγωνιστή

Μία άλλη θεμελιώδης αρχή του Δικαίου του Ανταγωνισμού είναι η αρχή του εξίσου αποτελεσματικού ανταγωνιστή, η οποία διαδραματίζει κρίσιμο ρόλο σε υποθέσεις κατάχρησης δεσπόζουσας θέσης. Σύμφωνα με την αρχή αυτή, το Δίκαιο του Ανταγωνισμού δεν αποσκοπεί στην προστασία όλων των ανταγωνιστών ανεξαρτήτως αποδοτικότητας, αλλά επικεντρώνεται στην προστασία των ανταγωνιστών που είναι εξίσου αποτελεσματικοί με τη δεσπόζουσα επιχείρηση.

Η οικονομική λογική πίσω από την αρχή του εξίσου αποτελεσματικού ανταγωνιστή βασίζεται στη φυσική λειτουργία του ανταγωνισμού ως μηχανισμού που επιτρέπει την επιβίωση των πιο αποδοτικών επιχειρήσεων και τον αποκλεισμό των λιγότερο αποδοτικών επιχειρήσεων. Αυτή η φυσική διαδικασία επιλογής συμβάλλει στην ενίσχυση της οικονομικής αποδοτικότητας της αγοράς, προσφέροντας οφέλη στους καταναλωτές, όπως καλύτερες τιμές, ποιοτικά προϊόντα και μεγαλύτερη ποικιλία.

Ταυτόχρονα, η αρχή αυτή αποτρέπει τον άδικο αποκλεισμό ανταγωνιστών που μπορούν να λειτουργούν εξίσου αποτελεσματικά με τη δεσπόζουσα επιχείρηση, διασφαλίζοντας ένα ισότιμο ανταγωνιστικό περιβάλλον που προάγει την αποδοτικότητα και την καινοτομία.

Πρακτικά, η εφαρμογή της αρχής του εξίσου αποτελεσματικού ανταγωνιστή σε περιπτώσεις καταχρηστικού αποκλεισμού - όπως η επιθετική τιμολόγηση, η συμπίεση περιθωρίου κέρδους και η άρνηση προμήθειας - επιτρέπει την αποτελεσματική διάκριση των περιπτώσεων όπου δεν απαιτείται παρέμβαση για την προστασία μη αποδοτικών ανταγωνιστών. Με αυτόν τον τρόπο, διασφαλίζεται ότι οι ρυθμιστικές αρχές εστιάζουν στην προστασία των ανταγωνιστών που είναι εξίσου αποδοτικοί, διατηρώντας την αποδοτικότητα και την ανταγωνιστικότητα της αγοράς, χωρίς να παρέχεται προστασία σε λιγότερο αποδοτικές επιχειρήσεις που δεν μπορούν να ανταπεξέλθουν στις ευεργετικές ανταγωνιστικές πιέσεις που διασφαλίζουν τα μακροπρόθεσμα οφέλη των καταναλωτών.

Οικονομική Θεμελίωση και ορθή εφαρμογή του Δικαίου του Ανταγωνισμού

Η οικονομική θεμελίωση των προαναφερόμενων αρχών προσφέρει μια αντικειμενική βάση για την ορθή ερμηνεία και εφαρμογή του Δικαίου του Ανταγωνισμού, επιτρέποντας σε νομικούς, ρυθμιστικές αρχές και δικαστές να αξιολογούν με ακρίβεια τις επιπτώσεις που έχουν συγκεκριμένες πρακτικές στον ανταγωνισμό και την ευημερία των καταναλωτών. Χωρίς αυτή την οικονομική βάση, το Δίκαιο του Ανταγωνισμού θα κινδύνευε να μετατραπεί σε ένα σύνολο άκαμπτων κανόνων, το οποίο θα περιόριζε τη φυσική εξέλιξη των αγορών και την ανάπτυξη αποδοτικών επιχειρήσεων. Επομένως, αντί να προάγει την ευημερία του καταναλωτή - που αποτελεί τον κύριο στόχο του Δικαίου του Ανταγωνισμού - θα υπονόμει την αποτελεσματική λειτουργία της αγοράς, περιορίζοντας τα μακροπρόθεσμα οφέλη που αυτή μπορεί να προσφέρει στους καταναλωτές.

Στη συνέχεια, θα αναφερθώ στη σημασία κατανόησης των δομικών χαρακτηριστικών της αγοράς σε υποθέσεις ανταγωνισμού και ρύθμισης αγορών.

Δομικά χαρακτηριστικά αγοράς

Η κατανόηση των δομικών χαρακτηριστικών της αγοράς είναι κεντρικής σημασίας για τους επαγγελματίες νομικούς προκειμένου να αναπτύξουν τη στρατηγική επιχειρηματολογίας τους σε υποθέσεις ανταγωνισμού. Για παράδειγμα, η γνώση των δομικών στοιχείων μιας αγοράς, όπως ο βαθμός συγκέντρωσης, τα εμπόδια εισόδου, η δυναμική της ζήτησης και η διαπραγματευτική ισχύς των επιχειρήσεων, επιτρέπει την αξιολόγηση της πιθανότητας δημιουργίας ή διατήρησης αντανταγωνιστικών συμπράξεων. Επιπρόσθετα, επιτρέπει τη μελέτη του κατά πόσον μια συγκέντρωση μπορεί να προκαλέσει σοβαρή παρακώλυση του ανταγωνισμού καθώς επίσης και την εκτίμηση της ενδεχόμενης στρεβλωτικής επίδρασης μιας κρατικής ενίσχυσης στον ανταγωνισμό.

Η κατανόηση της δομής της αγοράς είναι εξίσου σημαντική για την αξιολόγηση στρατηγικών αποκλεισμού που προκαλούν ανταγωνιστική ζημία και επηρεάζουν αρνητικά τους καταναλωτές. Στρατηγικές αποκλεισμού, όπως η επιθετική τιμολόγηση, η συμπίεση περιθωρίου και η άρνηση πρόσβασης σε κρίσιμες υποδομές, μπορεί να έχουν σοβαρές επιπτώσεις στην αγορά, ιδιαίτερα όταν η είσοδος νέων επιχειρήσεων είναι δύσκολη. Σε τέτοιες συνθήκες, οι πρακτικές καταχρηστικού αποκλεισμού από δεσπόζουσες επιχειρήσεις μπορούν να επιφέρουν αρνητικές συνέπειες στη μακροπρόθεσμη ευημερία των καταναλωτών.

Η ανάλυση αυτών των χαρακτηριστικών επιτρέπει στους νομικούς να εντοπίζουν αν οι στρατηγικές αποκλεισμού είναι αντανταγωνιστικές και να τεκμηριώνουν την ανάγκη για παρέμβαση των ρυθμιστικών αρχών. Με την οικονομική θεμελίωση της ζημίας που προκαλούν αυτές οι πρακτικές στον ανταγωνισμό, οι νομικοί μπορούν να υποστηρίξουν πιο αποτελεσματικά τις υποθέσεις τους, προς όφελος των πελατών τους.

Τα δομικά χαρακτηριστικά της αγοράς, ειδικά σε περιπτώσεις όπως τα φυσικά μονοπώλια ή οι αγορές με υψηλά εμπόδια εισόδου, είναι θεμελιώδους σημασίας για την κατανόηση και τη δικαιολόγηση της ανάγκης για εκ των προτέρων ρυθμιστικές παρεμβάσεις. Σε τέτοιες αγορές, η απουσία ανταγωνισμού μπορεί να οδηγήσει σε αθέμιτες τιμολογιακές πρακτικές, διακριτική μεταχείριση, περιορισμένη καινοτομία και, συχνά, χαμηλότερη ποιότητα υπηρεσιών για τους καταναλωτές.

Η οικονομική ανάλυση μπορεί να προσφέρει σαφείς ενδείξεις, σχετικά με το πώς η έλλειψη ανταγωνιστικών πιέσεων οδηγεί στην αναποτελεσματική κατανομή πόρων. Για παράδειγμα, τα φυσικά μονοπώλια – όπως είναι τα δίκτυα μεταφοράς και διανομής ηλεκτρισμού και φυσικού αερίου – παρουσιάζουν αυξημένα σταθερά κόστη, που καθιστούν την είσοδο νέων επιχειρήσεων οικονομικά ασύμφορη. Έτσι, χωρίς ρυθμιστική παρέμβαση, ο μονοπωλιακός πάροχος μπορεί να εκμεταλλεύεται τη δεσπόζουσα θέση του για να επιβάλλει αθέμιτες τιμές και να αποτρέπει την πρόσβαση σε ουσιώδεις υποδομές αποθαρρύνοντας την ανάπτυξη ανταγωνισμού σε αγορές επόμενων σταδίων.

Οι νομικοί, αξιοποιώντας οικονομικά εργαλεία και αναλύσεις, μπορούν να συμβάλουν στη λήψη κατάλληλων και αναλογικών ρυθμιστικών μέτρων, εξυπηρετώντας τα συμφέροντα των πελατών τους. Για τον μονοπωλιακό / παραδοσιακό πάροχο, η οικονομική ανάλυση βοηθά στη διασφάλιση της αποδοτικότητας των επενδύσεων τους και στη μείωση υπερβολικών ρυθμιστικών βαρών. Για τους

μικρότερους παρόχους, η οικονομική ανάλυση μπορεί να συμβάλει στη διασφάλιση δίκαιης και αμερόληπτης πρόσβασης σε κρίσιμες / ουσιώδεις υποδομές χωρίς αδικαιολόγητες διακρίσεις.

Στη συνέχεια, θα αναφερθώ στη σπουδαιότητα της συνεργασίας μεταξύ οικονομικών εμπειρογνομόνων και νομικών.

Η σπουδαιότητα της συνεργασίας Οικονομικών Εμπειρογνομόνων και Νομικών

Η συνεργασία μεταξύ οικονομικών εμπειρογνομόνων και νομικών είναι καθοριστικής σημασίας σε υποθέσεις που αφορούν τον ανταγωνισμό, τις συγκεντρώσεις επιχειρήσεων, τις κρατικές ενισχύσεις και τις αγωγές αποζημιώσεων. Μέσα από τη συνεργασία αυτή, οι νομικοί αποκτούν τη δυνατότητα να κατανοούν και να αξιοποιούν σύνθετες οικονομικές αναλύσεις, γεγονός που οδηγεί σε πιο ολοκληρωμένες νομικές στρατηγικές και επιχειρηματολογία. Παράλληλα, η συνεργασία αυτή αποφέρει ουσιαστικά οφέλη για τον πελάτη, ενισχύοντας την αξιοπιστία των θέσεων του και αυξάνοντας την αποτελεσματικότητα της υπεράσπισής του.

Η συνεργασία μεταξύ οικονομικών εμπειρογνομόνων και νομικών είναι ιδιαίτερα χρήσιμη και κατά την αντεξέταση των οικονομικών εμπειρογνομόνων της αντίπαλης πλευράς. Οι νομικοί, με την υποστήριξη των δικών τους οικονομικών εμπειρογνομόνων, μπορούν να εντοπίσουν τυχόν αδυναμίες στις αναλύσεις της αντίθετης πλευράς, αμφισβητώντας αποτελεσματικά την αξιοπιστία των παραδοχών, της μεθοδολογίας και των εμπειρικών δεδομένων που χρησιμοποιούνται.

Γενικότερα, η συνδυασμένη χρήση νομικών και οικονομικών αναλύσεων, μέσα από τη συνεργασία οικονομικών εμπειρογνομόνων και νομικών, είναι καθοριστική για τη δικαιοσύνη. Συμβάλλει στη λήψη πιο δίκαιων και τεκμηριωμένων αποφάσεων, ενισχύοντας έτσι την αξιοπιστία των δικαστικών αποφάσεων και γενικότερα του συστήματος απονομής δικαιοσύνης.

Αναγκαιότητα οικονομικής εκπαίδευσης για φοιτητές νομικής και νομικούς επαγγελματίες

Η οικονομική εκπαίδευση αποτελεί σημαντικό εφόδιο για τους φοιτητές νομικής, ειδικά για όσους στοχεύουν σε τομείς όπως το Δίκαιο του Ανταγωνισμού, το Δίκαιο των Κρατικών Ενισχύσεων και το Δίκαιο που αφορά την εκ των προτέρων Ρύθμιση των Αγορών. Η εμπειρία μου ως εμπειρογνώμονας και ακαδημαϊκός δείχνει ότι η κατανόηση βασικών οικονομικών αρχών και εργαλείων επιτρέπει στους φοιτητές να αντιλαμβάνονται καλύτερα τον τρόπο λειτουργίας του μηχανισμού της αγοράς και τον αντίκτυπο που έχουν σε αυτόν οι σύνθετες επιχειρηματικές στρατηγικές, διευρύνοντας την οπτική τους και ενισχύοντας τις αναλυτικές τους δεξιότητες.

Επιπλέον, θεωρώ απαραίτητη τη συμμετοχή των επαγγελματιών νομικών και δικηγόρων σε εξειδικευμένα σεμινάρια ή εκπαιδευτικά προγράμματα. Η διαρκής επιμόρφωση προσφέρει την ευκαιρία να εμπλουτίσουν τις γνώσεις τους σε οικονομικές έννοιες και εργαλεία, ενισχύοντας την ικανότητά τους να συνεργάζονται αποτελεσματικά με οικονομικούς εμπειρογνώμονες. Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, αυτό συμβάλλει στη διαμόρφωση πιο τεκμηριωμένων νομικών στρατηγικών από μέρους τους, προσθέτοντας αξία στις υπηρεσίες που παρέχουν.

Επαναλαμβάνω επίσης ότι, η διεπιστημονικότητα μπορεί επίσης να συμβάλει στην έκδοση πιο έγκυρων και δίκαιων δικαστικών αποφάσεων, προσφέροντας μια ολοκληρωμένη προσέγγιση που συνδυάζει τη νομική και οικονομική ανάλυση για πιο τεκμηριωμένα αποτελέσματα.

Κατάληξη

Με βάση την εμπειρία μου ως ακαδημαϊκός και οικονομικός εμπειρογνώμονας, η ενσωμάτωση των οικονομικών στο νομικό πλαίσιο είναι μείζονος / καίριας σημασίας για την ερμηνεία και εφαρμογή του δικαίου στους τομείς του ανταγωνισμού, των κρατικών ενισχύσεων και της ρύθμισης αγορών.

Η διεπιστημονική προσέγγιση των σχετικών κανόνων δικαίου επιτρέπει στους επαγγελματίες νομικούς να διαμορφώσουν πιο αποτελεσματικές στρατηγικές και να αναπτύξουν πιο πειστικά νομικά επιχειρήματα, εξυπηρετώντας καλύτερα τα συμφέροντα των πελατών τους. Παράλληλα, συμβάλλει στη δικαιότερη απονομή δικαιοσύνης, προσφέροντας μια πιο τεκμηριωμένη βάση για τη λήψη αποφάσεων που αντανακλούν πλήρως τις επιπτώσεις των επιχειρηματικών πρακτικών καθώς και των αποφάσεων των ρυθμιστικών αρχών στον ανταγωνισμό και την ευημερία των καταναλωτών.

*Η ομιλία είναι διαθέσιμη στο βίντεο της ημερίδας [εδώ](#).

ΟΜΙΛΙΑ

Ιωσήφ Χασσίδ, Ομότιμος Καθηγητής Παν. Πειραιώς & μέλος της ερευνητικής ομάδας LAPET

59

Law Professionals Economics Training

ΕΛΙΔΕΚ
Ελληνικό Ίδρυμα
Έρευνας & Καινοτομίας

LAPET Project
Εντοπισμός «κενών» σε οικονομικές γνώσεις παρόχων νομικών υπηρεσιών - Σκόπιμες Εκπαιδευτικές παρεμβάσεις

Ιωσήφ Χασσίδ
Ομ. Καθ. Πανεπιστημίου Πειραιώς

Με τη χρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης
NextGenerationEU

Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Ελλάδα 2.0», με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης - NextGenerationEU (Φορέας Υλοποίησης: ΕΛ.ΙΔ.Ε.Κ.)

ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΩΝ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Ημερίδα Έργου LAPET (13 Νοεμβρίου 2024) - Λευκωσία Κύπρος

ΠΑΡΑΔΟΧΗ ΕΚΚΙΝΗΣΗΣ

- ▶ **Ο εντοπισμός των «κενών γνώσεων και δεξιοτήτων» αποτελεί θεμέλιο για τον σχεδιασμό κάθε εκπαιδευτικού προγράμματος.**
- ▶ **Διασφαλίζει ότι η επένδυση στην ανάπτυξη ανθρώπινου κεφαλαίου είναι στοχευμένη και ευθυγραμμισμένη με τους στρατηγικούς στόχους του φορέα που την επιδιώκει .**
- ▶ **Με προσεκτική αξιολόγηση των υφιστάμενων κενών, μπορούν να σχεδιαστούν και να υλοποιηθούν εξατομικευμένα η γενικότερης χρήσης **προγράμματα εκπαίδευσης και εμπλουτισμού γνώσεων και δεξιοτήτων, που προσφέρουν πραγματική αξία, εξασφαλίζοντας ένα ικανότερο και πιο ευπροσάρμοστο εργατικό δυναμικό.****

Ημερίδα - Λευκωσία * 13 Νοεμβρίου 2024- Ιωσήφ Χασσίδ

Περιεχόμενα Παρουσίασης – 6 Μέρη

Α: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΑ

Β: ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ - ΤΟ ΔΕΙΓΜΑ

Γ: ΤΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ

Δ: ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ

Ε: ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ

ΣΤ: ΟΦΕΛΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ

Ημερίδα - Λευκωσία * 13 Νοεμβρίου 2024- Ιωσήφ Χασσίδ

A: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΑ - I

- Ορισμός Κύριων Τομέων Δικαίου
- Τύποι Οικονομικών Γνώσεων (σχετικών με το Δίκαιο)
- Εναλλακτικές ερευνητικές Προσεγγίσεις: Αντικειμενικοί Έλεγχοι - Υποκειμενικές «Αντιλήψεις» η Συνδυασμός
 - Για «Σπουδαιότητα» τύπων οικονομικών Γνώσεων
 - Για «Επάρκεια» των ήδη διαθέσιμων Γνώσεων
 - Για «Σκοπιμότητα» επιλεκτικών εκπαιδευτικών παρεμβάσεων για κάλυψη «Κενών» Γενικής και εξειδικευμένης εφαρμογής
 - Για Επιπτώσεις και Οφέλη – προσωπικά και άλλα
 - Για αποτελεσματικές και αποδεκτές μεθόδους υλοποίησης παρεμβάσεων

Ημερίδα - Λευκωσία * 13 Νοεμβρίου 2024 - Ιωσήφ Χασσίδ

A: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΑ - II

- ▶ Δείγμα Έρευνας
- ▶ Ερωτηματολόγιο - Συνεντεύξεις - Περιεχόμενο – Διακίνηση
- ▶ Συγκέντρωση Απαντήσεων – Επεξεργασία
- ▶ Ερμηνεία – Παρουσίαση Αποτελεσμάτων

ΕΚΘΕΣΗ ΕΡΕΥΝΑΣ (Παραδοτέο)

Ημερίδα - Λευκωσία * 13 Νοεμβρίου 2024- Ιωσήφ Χασσίδ

B: ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ – ΤΟ ΔΕΙΓΜΑ

- **Μέγεθος Δείγματος: 353 άτομα**
- **Γυναίκες: 60%**
- **Νεαρά άτομα (μέχρι 35 ετών): 51%**

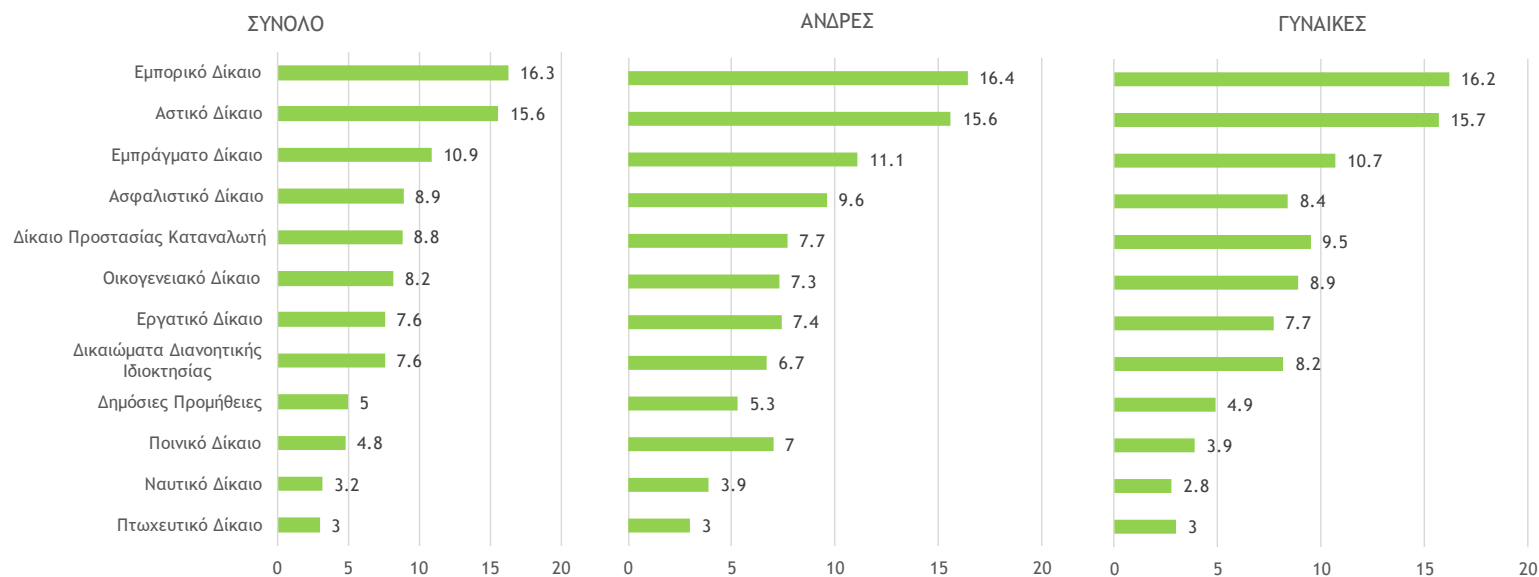
- **Το 50% Πτυχιούχοι και επιπλέον 40% Μεταπτυχιακό**
- **Δικηγόροι: περισσότεροι από 80%**

Ημερίδα - Λευκωσία * 13 Νοεμβρίου 2024- Ιωσήφ Χασσιδ

Γ: ΤΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ- Ι (κατανομή αναλόγως τομέα δικαίου)

Ημερίδα - Λευκωσία * 13 Νοεμβρίου 2024- Ιωσήφ Χασσιδ

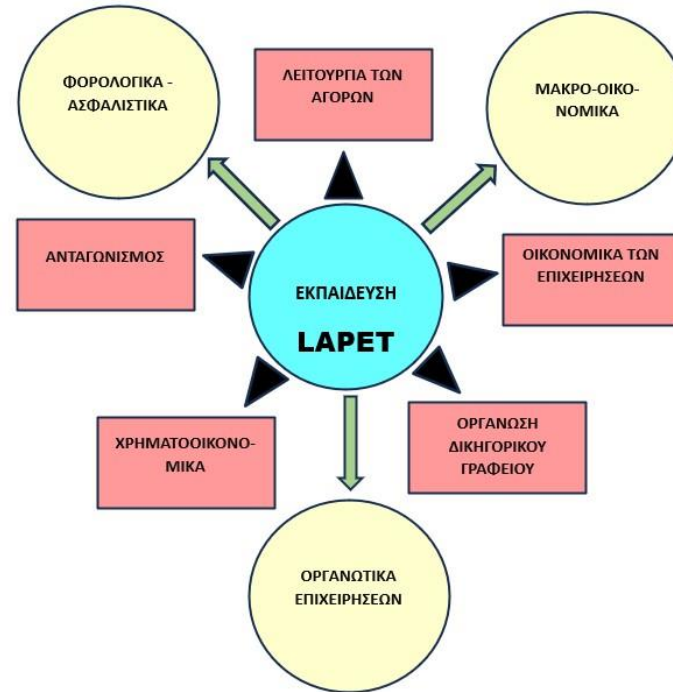
Γ: ΤΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ- II (σύνολο δείγματος)

Ημερίδα - Λευκωσία * 13 Νοεμβρίου 2024- Ιωσήφ Χασσιδ

Δ: ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ

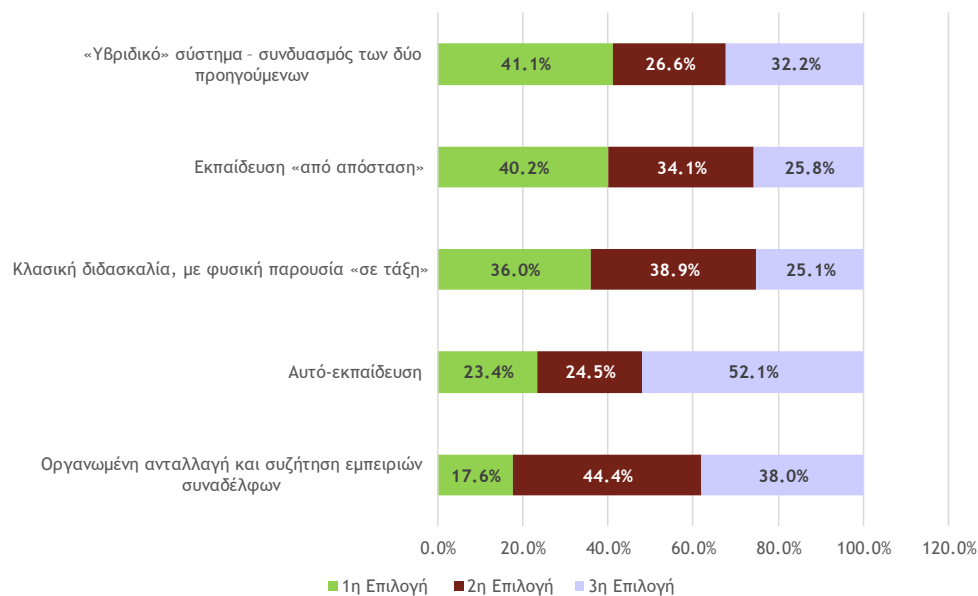

Ημερίδα - Λευκωσία * 13 Νοεμβρίου 2024- Ιωσήφ Χασσίδ

Ε: ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ

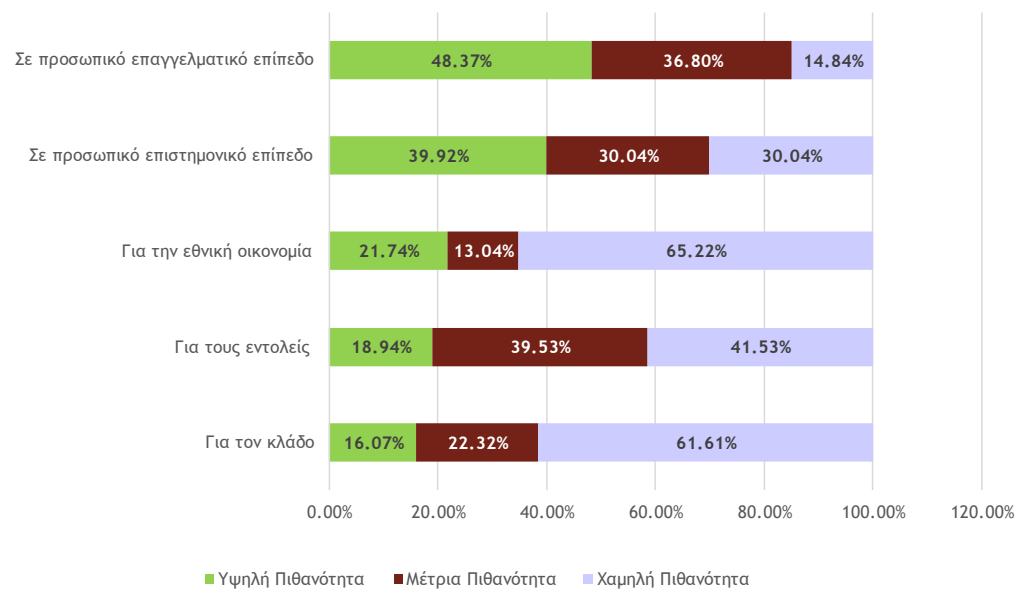
Ημερίδα - Λευκωσία * 13 Νοεμβρίου 2024 - Ιωσήφ Χασιόδ

Law Professionals Economics Training

ΣΤ: ΟΦΕΛΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ

Ημερίδα - Λευκωσία * 13 Νοεμβρίου 2024 - Ιωσήφ Χασσίδ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

- Διερεύνηση «πραγματικών» αναγκών με συνδυασμό μεθόδων
- Ανάγκες «οριζόντιας εφαρμογής» και «εξειδικευμένες» ανάγκες
- Αποτελεσματικές Μέθοδοι οργάνωσης εκπαιδευτικής διαδικασίας
- Συνεργασία εκπαιδευτών και επαγγελματιών του κλάδου
- Αξιολόγηση – Εξωτερική & Αυτό-αξιολόγηση
- Δημοσιότητα και Παραδειγματισμός – Ανατροφοδότηση δράσεων

Ημερίδα - Λευκωσία * 13 Νοεμβρίου 2024- Ιωσήφ Χασσίδ

THANK YOU
FOR YOUR
ATTENTION

Ιωσήφ Χασσίδ

jhassid@unipi.gr

ΣΥΖΗΤΗΣΗ PANEL

Συζήτηση panel πραγματοποιήθηκε στο τέλος της ημερίδας με συντονιστή τον κο Χρηστοφή. Στο πάνελ συμμετείχαν ο Ομ. Καθ. Ιωσήφ Χασσίδ, ο Αν. Καθ. Μιχάλης Πολέμης, η Δικηγόρος κα Καρολίνα Αργυρίδου και ο Δικηγόρος κος Γιώργος Ανδρέου. Τέθηκαν επιπλέον ερωτήματα τα οποία απαντήθηκαν και επεκτάθηκαν σε συμπεράσματα που αποδεικνύουν την σπουδαιότητα της διεπιστημονικότητας των δύο κλάδων, οικονομικής και νομικής επιστήμης. Όλα τα συμβαλλόμενα μέρη προσβλέπουν σε μια δημιουργική συνεργασία που θα βοηθήσει τους παρόχους νομικών υπηρεσιών να εξελίξουν τις γνώσεις τους στα οικονομικά αντικείμενα με σκοπό την βέλτιστη εκπροσώπηση των πελατών τους, την επαγγελματική τους εξέλιξη καθώς και την συμβολή τους στη βελτίωση της κοινωνίας και της οικονομίας.

73

**Όλη η συζήτηση είναι διαθέσιμη στο βίντεο της ημερίδας [εδώ](#).*